

Kirkkosanommat

16 ♦ 23.10.2013 www.tampereenkirkkosanommat.fi

REILUSTI KRISTITTY

Saattohoidossa jokainen ihminen on arvokas

Pirkanmaan Hoitokoti ei ole kolkko kuoleman puutarha. Tiina Surakan mukaan talo on täynnä myös iloa, inhimillistä lämpöä ja myötätuntoa.

➤ SIVU 4

Hannu Jukola

Janne Ruotsalainen

Ajatus ikuisuudesta lohduttaa pyhäinpäivänä

Hautausmaan lyhdyt valaisevat ja muistuttavat ikuisesta elämästä. Voimme rukoilla kuolleiden läheisemme puolesta, kirjoittaa Laura Tuhkanen-Jukkola.

➤ SIVU 5

Hannu Jukola

Rakkaus kantaa sijaisperheessäkin

Sijaisvanhemmista on pulaa koko maassa, myös Tampereen seudulla. Huostaan otetut lapset on sijoitettava ensisijaisesti perheisiin.

➤ SIVUT 8-9

Kuolemaa, elämää ja valoa

➤ SIVUT 6-7

Kiehtova vanhan musiikin konserttisarja johdattaa kuulijat syksyyn. Lumous-yhtyeessä esiintyvät Kaisa Kelloniemi (vas.), Debra Comez-Tapio, Anu Mattila ja Elina Aho-Kuusama.

Tampere 23.10.2013

Jokaisella on aikansa

Ensi vuoden Yhteisvastuukeräyksen kohteeksi on valittu saattohoito ja sen kehittäminen. Asia ehkä on useimmille vieras, eikä moni halua ajatella koko asiaa. Kohde on kuitenkin hyvin valittu.

Saattohoitoa saa vain muutamassa suurimmassa kaupungissa, mutta suuri osa ihmisistä ei ole koskaan kuullutkaan tällaisesta hoidosta. Saattohoito tarkoittaa ihmisen hyvää hoitoa ja läsnäoloa viimeisinä elinkuukausina tai -viikkoina. Siinä keskitytään kokonaisvaltaiseen ja oireenmukaiseen kipuja lievittävään hoitoon.

Monesta voi tuntua mahdottomalta käydä hoitolaitoksessa katsomassa kohta kuolevaa sukulaista, ystävää tai lähimmäistä. Kohtaaminen kuitenkin auttaa paitsi sairastunutta, myös jäljelle jääviä, kun kuoleva kohdataan arvokkaasti ja hänen elämänsä kunnioittaen.

Tampere oli ensimmäinen

Pirkanmaan Hoitokoti juhlisti 25-vuotista toimintaansa maailmanlaajuisena saattohoitopäivänä 12. lokakuuta.

Maamme ensimmäisen saattohoitokodin avaaminen Tampereelle oli monien ihmisten työn tulos. Myös seurakuntien väki, kuten pastorit Eero Veneskoski ja Erkki Malkavaara, keräsi melkoisen määrän varoja saadakseen tärkeän hankkeen etenemään.

Säätiöiden ylläpitämiä saattohoitokoteja on maassamme vasta neljä, joten lisää tarvitaan. Yksityiset ovat vasta löytämässä tämän toimialan.

Pirkanmaan hoitokodin johtaja Tiina Surakka myöntää, että häntä itseäänkin jännittää, miten suuri yleisö ottaa tulevan keräyskohteen vastaan. Varoja kerätään toiminnalle, jolta moni sulkisi mielellään kokonaan silmänsä. Kuitenkin on paljon myös niitä, jotka ymmärtävät tämän kohteen merkityksen. Realistisen näkemysten saavat esimerkiksi hautajaisiin osallistuneet nuoret.

Ensi vuoden Yhteisvastuukeräyksen avulla on tavoitteena luoda kärsimyksen hoitamisen valtakunnallinen konsultaatiopalvelu. Tämä on tärkeää siksi, että nyt suuri osa suomalaisista ei voi ajatellakaan pääsevänsä tällaisiin laitoksiin. Ensi vuoden keräysvaroilla on tarkoitus saada paljon aikaan, jotta tilanne alkaisi parantua.

Tiina Surakka kehottaa ottamaan mallia saattohoidon kehittämiseen Tampereelta. Hän haastaa niin julkisen kuin kolmannenkin puolen toimijat liikkeelle.

Saattohoidosta keskustellaan Pikkukirkkopäivillä 6. marraskuuta Tuomiokirkossa. Tiina Surakan haastattelu ja asiaa Pikkukirkkopäivistä on tässä lehdessä sivulla 4.

Talous kiristyy

Näyttää siltä, että maamme talous on menossa yhä huonompaan suuntaan. Nyt nähdään, mitä pitkään jatkuneet huonot ajat ovat saaneet aikaan.

Noin sata kuntaa joutuu aloittamaan yhteistoimintaneuvottelut vielä ennen joulua. Suurin miina tuli Vantaalta, jolla on eniten velkaa, miljardi euroa.

Kunnat ja kaupungit ovat toki erilaisia, mutta varmaa on, että kouluja suljetaan, koululaisten ja vanhusten ruoka huononee ja moni muu hyvä loppuu. Ne keski-ikäiset, jotka pysyvät vielä lähtemään, jättävät kuolevan kylän ja muuttavat talonsa pelkiksi kesäasunnoiksi.

Marja Rautanen

Hannu Jukola

Puolen tunnin messu aloitti Seurakuntien talossa

Ensimmäistä kertaa järjestettyyn Puolen tunnin messuun löysi tien-sä parisenkymmentä osanottajaa. Messu järjestettiin Suurella Sydämellä -klubilla sunnuntaina 6. lokakuuta Seurakuntien talossa.

Messua ideoineen pastori **Jari Pulkkinen** mukaan messun tiivistäminen puoleen tuntiin vaatii sisällön tarkkaa miettimistä ja pitäytymistä keskeisissä asioissa. Messun pituudesta ja ehtool-lisen jakamisesta on haluttu pitää kiinni.

Erityistä kohderyhmää ei ole mietitty, jokainen on tervetullut omana itsenään. Pienessä tilassa olo on kotoisampi ja messuun on helppo tulla myös lasten kanssa.

Puolen tunnin messu järjestetään sunnuntaisin kello 10 Suurella Sydämellä -klubilla Seurakuntien talon katutasossa, osoitteessa

Kirsikka Lynteilä

Ensimmäisen Puolen tunnin messun toimitti pastori Amélie Liehrmann.

Näsilinnankatu 26. Seuraava messu on 27. lokakuuta ja sen toimitta-

vat pastorit **Kati Eloranta** ja **Jussi Laine**.

Lukijapostia

Jumalasta

Te olette varmaan kuulleet sanottavan: *"Sinä kelpaat Jumalalle sellaisena kuin olet"*. On kuitenkin evankeliumi, jonka mukaan Jumalan viha on sen päällä, joka ei usko Jeesukseen Jumalan Poikana. Ja tämä Johanneksen evankeliumi pitäisi kuulemma lukea ensimmäisenä Raamatusta.

En tykkää Jumalasta, joka tuomitsee minut vihallaan, jos en pidä Jeesusta Jumalan Poikana. Enkä tykkää Jumalasta, joka teki sovinnon ihmisten kanssa vasta vuonna 30.

Sen sijaan pidän Jumalasta, joka kehottaa tekemään sitä, mikä on oikein, rakastamaan laupeutta ja vaeltamaan nöyryydessä. Ja pidän Jumalasta, joka on armahtavainen ihmislasta kohtaan.

Tosiasiakin kuitenkin lienee se, että kukaan ei tiedä, mitä Jumalan päässä liikkuu.

Markku Kiander

Mustaan Lampaaseen kannattaa sijoittaa

Tampereen seurakunnat voisi vähän enemmän investoida Mustaan Lampaaseen, kun täältä entiset työntekijät jäävät pois eikä uusia oteta tilalle. Olemme sentään kirkollisveroa maksavia asiakkaita.

Tämmöisiä paikkoja tarvitaan!

Marjo-Riitta
Mustan Lampaan
vakituinen asiakas

Matti Helin
diakonijaohtaja

Kirjoita yleisönosastoon! Mieli-pide saa olla enintään 1200 merkkiä ilman välilyöntejä tai vajaa puoli liuskaa. Kirjoittaja voi käyttää nimimerkkiä, mutta nimi ja yhteystiedot tulee mainita. Ne jäävät vain toimituksen tietoon. Lähetä kirjoituksesi sähköpostitse: tampereenkirkkosanomat@evl.fi tai osoitteeseen Tampereen Kirkkosanomat, toimitus, PL 226, 33101 Tampere.

Sanottua

➤ Kenen kautta Jumala täällä toimii, jollei toisten ihmisten?

Lauluntekijä, muusikko
Jouko Mäki-Lohiluoma
Kotimaa 3.10.

➤ Lasta ja nuorta on opetettava oikeankokoiseen vastuuseen. Nykyään jo pienet lapset laitetaan tekemään valintoja, joihin heillä ei ole edellytyksiä. Silloin vanhemmat luistavat omasta vastuustaan. Lapselta ei pidä kysyä, haluatko munkkeja vai ravitsevaa ruokaa.

Pastori, logoterapiaohjaaja
Anita Seppä
Henki ja elämä 3.10.

➤ Meidän täytyy löytää keinoja tulla toimeen erilaisten uskontojen ja maailmankatsomusten kanssa. En näe valitettavasti uskontojen välisestä dialogista pienintäkään merkkiä maailman mittakaavassa, mikä on hyvin paha juttu. Avarakatseiset ihmiset – tunnustautuvat he kristityiksi tai ateisteiksi – voivat löytää yhteisiä humaneja lähtökohtia sivistyneelle keskustelulle. Meillä löytyy kyllä riittävästi yhteistä pohjaa paremman maailman

rakentamiseksi, vaikka tuonpuoleisesta oltaisiinkin eri mieltä.

Tähtitieteen professori
Esko Valtaja
Capitol 2/2013

➤ Toisin kuin voisi kuvitella, Kanada ja Pohjoismaat eivät ole kaikkien suvaitsevaisimpia. Positiivisin näkemäni tilanne oli Sierra Leones-sa heinäkuussa. Pienessä länsiafrikkalaisessa maassa suvaitsevaisuus alkaa perheestä. Tapasin muslimista kristityksi kääntyneen naisen, josta tuli metodistipappi. Hänen vanhempansa olivat todella ylpeitä lapsestaan. Vastakkainen esimerkki on Saudi-Arabia, joka ei salli muun uskonnon kuin islamin ulkoisia tunnusmerkkejä. Jopa shiiamuslimeilla on vaikeuksia valtaapitävien wahhabiittien kanssa.

YK:n uskonnonvapauden erityisraporttori
Heiner Bielefeldt
Kehitys Utveckling 3/2013

➤ On syntynyt sellainen seurakuntakäsitys, että seurakunta on jonkinlainen työntekijäjoukko, joka järjestää palveluksia jäsenilleen. Tässä meillä on paljon isompikin

haaste kuin taloudellinen haaste, jäsenyyden uudelleen ymmärtäminen. Jäsenyys ei ole pelkkää vastaanottamista, vaan se on myös itsensä antamista. Sillä tavalla, että seurakunnan jäsenet itse kannattelevat omaa yhteisöään tulevaisuuteen ja ottavat vastuuta omissa tehtävissään.

Piispa **Matti Repo**
YLEn uutiset 7.10.

➤ Luottamus on ihmeellinen voima. Se on varmuuden kaltaista tunnetta siitä, että asiat hoidetaan hyvin, parasta etsien, parhaan pyrkimyksen ja taidon mukaisesti. Luottamus on ihmisten välillä olevaa luottavaisuutta siitä, että toinen on avuksi eikä käytä hyväksi toisen haavoittuvuutta ja herkkyyttä. Luottamus lisää uskallusta ja saa asiat rullaamaan. Se lisääntyy jakamalla.

Helsingin Sanomien entinen vastaava päätoimittaja
Mikael Pentikäinen
Kirkko ja koti 9.10.

Lisää Sanottuja:
www.tampereenkirkkosanomat.fi

Tuomiorovasti Olli Hallikaisen (keskellä) johtama historiatoimikunta koolla maaliskuussa 2011: viestintäpäällikkö Marja Rautanen (vas.), dosentti Mikko Malkavaara, tv-tuottaja Matti Heinivaho, teoksen kirjoittaja, teologian tohtori Voitto Silfverhuth, toimikunnan sihteeri, arkistonhoitaja Paula Munne-Ojala ja professori Viljo Rasila.

Vuosikymmenten työ kansien väliin

Seurakuntien historia-teos julki joulukuussa

Eläkkeellä oleva tuomiorovasti, teologian tohtori **Voitto Silfverhuth** uskaltaa jo huoahtaa vuosikymmenten urakka on loppusuoralla. Tampereen seurakuntahistoria julkaistaan 3. joulukuuta.

Kaksi 500-sivuista osaa käsittävä järkäle kuvaa kirkollista elämää Kustaa III:n ajasta eli kaupungin perustamisesta nykypäivään. Yli 230 vuoteen mahtuu monenlaista.

Kunnianhimoinen hanke on matkan varrella vain laajentunut. Yhtä suurta ja kattavaa yhden kirjoittajan historiateosta ei Suomen muissa suurissa seurakunnissa ole toteutettu. Silfverhuth alkoi jo 1970-luvulla koota aineistoa Tampereen seurakuntien menneistä vaiheista.

– Silloin lähinnä harrastus- ja kiinnostuspohjalta, hän määrittelee.

Harjun-vuosinaan Silfverhuth oli muutamia kuukausia virkapaalla ja uppoutui täyspäiväisesti arkistojen aarteisiin. Kun hänet myöhemmin valittiin tuomiorovastiksi, työtehtävät oman seurakunnan lisäksi tuomiokapitulissa ja seurakuntayhtymän hallinnossa veivät niin paljon aikaa, ettei historiaprojektin eteenpäin lykkäminen onnistunut.

– Olin kerännyt jo paljon aineistoa. Hyllyissäni oli kosolti muistiinpanoja ja muuta aiheeseen liittyvää tavaraa, jota kukaan toinen ei pystyisi kunnolla hyödyntämään. Mielessä pyöri, että jotenkin asia pitäisi saada viedyksi loppuun, Silfverhuth muistelee tuntojaan.

Osa materiaalista hän käytti Kalevankankaan hautausmaasta kirjoittamaansa kirjaan, joka ilmestyi 1993.

Tampere edelläkävijänä

Tuomiokirkon täyttäessä pyöreät sata ilmestyi *Syntisen kaunis ja pyhä: Sata vuotta Tampereen tuomiokirkon elämää* (2007). Pari vuotta aiemmin eläkkeelle jää-

nyt Voitto Silfverhuth oli yksi juh-lakirjan kirjoittajista.

– Se olikin mieluisa kokemus, eikä vähiten hyvän työryhmän ansiosta, hän kehuu.

Nykyinen tuomiorovasti **Olli Hallikainen** ehdotti edeltäjälleen, että tämä seuraavaksi tarttuisi seurakuntien historiaan. Silfverhuth mietti, voisiko jatkaa vanhaa projektiaan, kävisikö aineistoon uudestaan käsiksi, ja vastasi kyllä, vielä kun vaimokin kannusti.

– Tehtävän loppuun suorittamisen tarve oli voimakas, se motivoi kirjoittamaan. Keskeneräinen työ olisi jäänyt vaivaamaan. Huojennus oli suuri, kun elokuussa 2012 jätin käsikirjoituksen esitarkastukseen professori **Hannu Mustakalliolle**.

Tampereen evankelis-luterilaisen seurakuntahistorian ensimmäinen osa ulottuu kaupungin perustamisesta 1779 vuoteen 1945. Kakkososa käsittelee sotien jälkeistä aikaa. Mustaa valkoisella on myös nykypäivästä, mukana on niin faktaa seurakuntarakenteen uudistuksesta kuin tuoreita toimintatilastojakin.

– Viime vuosikymmeniltä en tietenkään arvioi henkilöitä. Historialliset arvioinnit vaativat aina perspektiiviä, kirkkohistorian alalta väitöskirjansakin tehnyt Silfverhuth selittää.

Joulukuussa julkistettava ja Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran (SKS) kustantama teos ei pyri olemaan vain paikallista seurakuntahistoriaa, vaan myös koko kirkon historiaa.

– Monet tietävät perheneuvontatyön ja mummonkamariliikkeen alkaneen Tampereelta, mutta tamperelaisten innovaatiot kirkossa eivät suinkaan ole rajoittuneet niihin. Vastaavasti tutkijan on huomattava kertoa, missä on tullu vaikkapa tapparalaulun mukaan ”kaukaa perästä”.

Kuvan voimaa

Kirjan sivuilla on yli 800 valokuvaa, suurin osa ammattilaisten otamia.

– *Tampereen Kirkkosanomat* on kautta aikojen käyttänyt ammattivalokuvaajia, Silfverhuth kiittelee.

Historiankirjoittaja oivaltaa visuaalisuuden tärkeyden, ja tietää, että nykylukijalle kuvat ovat täkyjä, jotka houkuttelevat myös tekstin pariin.

– Elämme kuvan aikaa.

Kuvamateriaalin etsimiseen, valitsemiseen ja kuvatekstien laadintaan Silfverhuthilta on kulu- nut paljon aikaa. Alkuaikojen kuvat ovat enimmältään kuvia säilyneistä esineistä, maalauksista tai piirroksista. Vanhimmat tamperelaiset valokuvat ovat 1860-luvulta, mutta sen jälkeenkin studioiden ulkopuolella otetut kuvat pysyivät pitkään harvinaisuuksina.

Viime sotien jälkeiseltä ajalta tarjontaa on ollut runsaasti, muttei silloinkaan aina mistä tahansa tärkeästä aiheesta tai henkilöstä.

Kirjaa varten Silfverhuth haki kuvaa muun muassa pankinjohtaja **Julius Koskisesta**, joka toimi kirkkohallintokunnan puheenjohtajana molemmin puolin sotia. Koskinen oli vaikeina aikoina vastuullisessa tehtävässä seurakunnassa.

– Sitten Pispalan rukoushuoneyhdistyksen kokouksessa satumalta kuulin, että joku tuntee Koskisen sukulaisia. Viikkoa myöhemmin sain postissa miehen valokuvan!

Tampereen seurakuntien ja Kirkkosanomien arkistojen lisäksi kuvia löytyi Tampere-seuran arkistosta, Vapriikista, Yliopiston kansanperinteen laitokselta ja yksityishenkilöiltä.

Valitut kuvat esittelevät seurakuntaelämää koko laajan Tampereen alueella, Aitolahtea ja Teiskoa myöten. Jotkut seurakunnat olivat toisia aktiivisempia myös itse tarjoamaan kuvamateriaalia.

Pirjo Silveri

Lähetysseuralta 80 000 euroa Angolan ruokakriisin hoitoon

Namibiaa ja Angolaa koettelee pahin kuivuus 30 vuoteen. Suomen Lähetysseura on myöntänyt Angolaan 80 000 euron tuen, joka käytetään pääosin ruokaan ja puhtaaseen veteen.

Katastrofituella autetaan eteläisessä Angolassa asuvia. Jaetavan ruoka-avun piiriin kuuluu noin 6000 henkeä. Apu kohdennetaan vaikeimmassa asemassa oleville väestöryhmille kuten lapsille, naisille, vanhuksille ja vammaisille.

Namibiassa ja osissa Angolaa kuivuus on johtanut muun muassa lasten aliravitsemuksen yleistymiseen, karjakuolemiin, kotieläinten myyntiarvon laskuun sekä laajamittaiseen työttömyyteen maaseudulla.

Tällä hetkellä ruokakriisi koskettaa lähes kahta miljoonaa angolalaista – ja nälkäkriisin pelätään yhä pahenevan.

– Laidunmaat ovat rutukuvia. Naudat syövät jopa kitkeriä puiden lehtiä, piikkipensaita, mitä tahansa eteen tulee. Jos eläin ei pääse enää jaloilleen, sen

saa teurastaa. Eläimiä myös kuolee nälkään ja ne nyljetään ja liha otetaan käyttöön. Jo yhdenkin naudan menetys on iso rahallinen tappio, kertoo **Helena Soininen**, joka on toiminut Angolassa evankelis-luterilaisen kirkon diakoniatyössä tammikuusta 2011 lähtien. Soininen on työskennellyt aiemmin Tuomiokirkkoseurakunnan diakoniatyöntekijänä Tampereella.

Helena Soininen työskentelee Angolassa, jota koettelee pahin kuivuus 30 vuoteen.

Ekumeeninen vastuuviikko korostaa rauhaa ja rukousta

Ekumeenista vastuuviikkoa ja rukouspäivää vietetään 20.–27. lokakuuta.

– Kirkko on kutsuttu julistamaan rauhaa maan päälle. Joulu-evankeliumin enkelten toivutus oli lähtölaukaus tälle. Siksi on tärkeää muistuttaa meitä jokaisesta ajasta ajoin siitä, että maailmassa tarvitaan edelleen ponnisteluja maailmanrauhan puolesta, miettii Tampereen seurakuntien yhteiskunnallisen työn johtaja **Ilkka Hjerppe**.

Hänen mukaansa kristittyjen tärkein tehtävä ja vahvin työkalu on yhteinen rukous.

Torstaina 24. lokakuuta vietetään rukouspäivää, YK:n päivää sekä kansallisen rauhan, ihmisoikeuksien ja kansainvälisen vastuun päivää.

Rukouspäivänä järjestetään viikkomessu kello 17 Aleksanterin kirkossa. Messun toimittavat Pyynikin kirkkoherra **Ari Ranta-vaara** ja Ilkka Hjerppe.

Herätys!

Mihin hävisi Lähetyskauppa Tasku?

Tampereen seurakuntien pyörittämä Tasku eli entinen Lähetysoppi perustettiin vuonna 1984 ensimmäisenä lähetyskauppana Suomessa. Tasku ei kuitenkaan enää mainosta Kauppakadulla. **Onko kauppa lopetettu, yhteisen seurakuntatyön johtaja Timo Takala?**

– Lähetyskauppa Taskun sijainti oli syrjäinen, ja esteetön pääsy oli mahdoton. Seurakuntien talon tilajärjestelyiden yhteydessä päädyttiin ratkaisuun, joka mahdollisti lähetysten ja kansainvälisen diakonian kaupan siirtymisen sisääntuloaulaan.

– Jo ensimmäiset viikot ovat osoittaneet, että kauppa on nykyisin huomattavasti helpommin tavoitettavissa. Otamme mielellään vastaan palautetta ja kehittämisideoita.

Mitä uudessa Hyvien tekojen kaupassa myydään ja ketkä huolehtivat toiminnasta, tuottaja Ilkka Kalmanlehto?

– Lähetystyön vapaaehtoisten valmistamat tuotteet ovat edelleen merkittävä osa kaupan valikoimaa. Hyvien tekojen kaupassa on myytävänä myös muun muassa Kirkon Ulkomaanavun, Mustan Lampaan, Mummon Kammarin, Suurella Sydämellä -verkoston sekä Tuomasmessun tuotteita.

– Kaupan toiminnasta vastaavat Diakoniakeskus ja sen aulapalvelut. Kaupassa palvelevat mainiot vapaaehtoiset. Kaupassa voi nyt maksaa myös korteilla.

Mikä on kaupan ja vapaaehtoistyöntekijöiden merkitys lähetystyölle, Timo Takala?

– Lähetysten ja kansainvälisen diakonian vapaaehtoistuki Tampereen seurakunnissa on runsaat 800 000 euroa vuodessa talousarviotuen ollessa runsaat miljoona euroa. Vapaaehtoispanoksen merkitys on siis myös taloudellisesti erittäin suuri. Vapaaehtoistuki koostuu monista tulonlähteistä.

– Vapaaehtoistyön merkitys tulee korvaamattomalla tavalla esille yhteydenpidossa kansainvälisiin työkenttiin. Myös rukoustuki kuuluu lähetystyön perusolemukseen.

Kirsi Airikka

Hyvien tekojen kauppa sijaitsee Seurakuntien talon ala-aulassa, osoitteessa Näsilinnankatu 26.

Hyvä kuolema Elämän talossa

Ken tästä käy, saa kaiken toivon heittää?

Pirkanmaan Hoitokodin potilaat sairastavat parantumattomia sairauksia. Noin 5000 sielua on siirtynyt sitten vuoden 1988 tuonilmaisiin, suureen tuntemattomaan, Pohjoismaiden ensimmäisen saattohoitokodin kautta.

Talo ei ole kuitenkaan kolko kuoleman puutarha, sillä se on täynnä myös iloa ja huumoria, inhimillistä lämpöä ja myötätuntoa.

Hoitokodin johtaja **Tiina Surakka** tähdentää, että jokaisen ihmisen ainutlaatuinen arvokkuus otetaan huomioon.

– Monet Teiskontietä ohi ajavat ajattelevat, että tämä on kauhea kuoleman talo. Täällä käyneet kokevat kuitenkin usein, että tämä onkin elämän talo. He pelkäsivät hoitokodin keskittyvän vain kuolemaan, mutta elämä on vahvasti läsnä – ja kuolema on luonnollinen osa elämää.

Kuolemanpelko kohdataan avoimesti

Osa potilaista kokee kuolemanpelkoa, ja myös omaisilla on pelkoja siitä, mitä tuleman pitää. Näistä kokemuksista keskustelemiselle annetaan tilaa. Omaisia autetaan miettimään elämää ilman rakasta ihmistä.

Sana ”kuolema” tulee ehkä ensi kertaa esiin kuolevan ja hänen läheistensä välillä vasta saattohoitokeskustelussa henkilökunnan kanssa. Sitä ennen molemmat osapuolet ovat saattaneet pelätä, ettei toinen kestä asian käsittelyä.

– Me voimme lievittää kuolemanpelkoa puhumalla asiasta avoimesti, niin ettei kuolema tunnu enää vain joltakin käsittämättömältä ja epämääräiseltä.

– Kun kuolemasta on puhuttu asian oikealla nimellä, voidaan keskittyä elämään täysipainoisesti, Tiina Surakka sanoo.

Elämänlaadusta pidetään kiinni mahdollisimman kodinomaisessa ja kunkin yksilölliset tarpeet huomioon ottavassa ilmapiirissä. Potilaat voivat, voimiensa mukaan, tehdä työtä, harrastaa tai toteuttaa luovuuttaan.

Jokainen ihminen on spirituaalinen

Monelle kuolevalle tulee tarve keskustella hengellisistä kysymyksistä joko papin tai maallikon kanssa.

– Me lähdemme siitä, että jokainen ihminen on spirituaalinen. Toisten hengellisyys kanavoituu uskonnon kautta, toisten minä rakentuu muista aineksista.

Hoitokodin palkkalistoilla on sairaalasielunhoidon koulutuksen saanut pappi **Leena Leppälä**, joka valmistuu myös psykoterapeutiksi. Pappi käy tervehtimässä kaikkia potilaita. Lähtökohtana on kunkin oman vakaumuksen kunnioittaminen.

Pappi keskustelee kaikkien haluukkaiden kanssa. Hän hankkii tarvittaessa apua muiden uskontojen edustajilta, esimerkiksi ortodokseilta ja muslimeilta.

– Myös osa mahtavasta henkilökunnastamme hallitsee hengellisistäkin kysymyksistä keskustelun mennessä tullen, hoitokodin johtaja kehaisee.

Kuolevaa ei jätetä yksin

Tiina Surakka on ylpeä tiimistään, johon kuuluu hoitajien lisäksi lääkäreitä, fysioterapeutti, sosiaali-

työntekijä ja vapaaehtoistoiminnan ohjaaja.

Englannissa 1800-luvulla syntynyt hospice-hoitoideologia syntyi kristilliseltä pohjalta. Moderni saattohoito kehittyi 1960-luvulla, jolloin kuolevien hoidosta eivät enää vastanneet nunnat ja kirkon väki, vaan yhteen kasattiin korkein mahdollinen lääketieteen ja sosiaalipuolen osaaminen.

Hospice-ideologiassa painotetaan ihmisen kokonaisvaltaista hoitamista ja kohtaamista.

– Kuolevan ei tarvitse olla yksin, ellei hän sitä itse halua. Tieto elämän loppumisesta voi saada ihmisen tuntemaan itsensä mielettömän yksinäiseksi, mutta kenenkään ei tule kokea ulkopuolisuutta tai hylätyksi tulemistä, Surakka korostaa.

Vierailuaika on ympäri vuorokauden ja esimerkiksi puoliso voi yöpyä läheisensä vierellä.

– Potilas määrittelee itselleen tärkeimmät läheiset. Perinteisen perheen sijasta he voivat olla myös ystäviä, harrastuskavereita, naapureita tai lemmikkieläin, jonka kanssa on jaettu elämän hämmästyksiä.

– Joskus näkee sisaruksia ja lapsia, jotka eivät ole puhuneet potilaan kanssa tai tavanneet häntä vuosikausiin. Jos asiaa ahdistaa kuolevaa, yritämme miettiä yhdessä, voisiko suhteita avata uudelleen.

Kipua ei lievitetä vain lääkkeillä

Kaikilla potilailla ei ole läheisiä omasta takaa. Hekään eivät joudu kohtaamaan kuoleman majesteettia yksin.

Pirkanmaan Hoitokodissa on 50 työntekijää, sijaiset mukaan lukien. Heidän lisäksi talossa toi-

mii yli sata vapaaehtoistyöntekijää. Vapaaehtoisten hyödyntäminen on Suomen mittakaavassa ensiluokkaista.

Tiina Surakka kiittää vapaaehtoistoiminnan ohjaajan **Johanna Collianderin** ”loistavaa organisointikykyä”.

– Kuolevalla on oltava oikeus pohtia elämäänsä yhdessä jonkun toisen ihmisen kanssa. Keskustelu auttaa häntä eheyttämään omaa elämäntarinaansa ja hyväksymään tilanteensa. Myös omaisilla on usein sama tarve keskusteluun.

– Vapaaehtoiset keskustelevat ja ihmettelevät elämää yhdessä potilaiden ja omaisten kanssa. He tulevat ihan tavallisen ihmisen taidoilla ja ajatuksilla varustettuna. Se riittää, sillä potilaatkin ovat ta-

vallisia ihmisiä, jotka kaipaavat juttu- ja ulkoiluseuraa.

Vapaaehtoisia otetaan vastaan läpi vuoden. Jokaiselle uudelle tulokkaalle nimitetään ”kummiksi” kokenut vapaaehtoinen, joka varmistaa, ettei tehtävässä pärjäämistä tarvitse pelätä.

– Kivun hoidossa ovat käytössä kaikki mahdolliset kipulääkkeet, mutta kuolemaan liittyvää kärsimystä ei lievitetä vain lääkkeillä.

– Kipu ei ole läheskään aina fyysistä laatua, vaan se liittyy elämästä luopumiseen. Ahdistuksen, levottomuuden ja pelon kannalta ensisijaista on se, ihmisen lähellä on toinen ihminen, Surakka kiteyttää.

Janne Villa

Saattohoito teemana Tampereen pikkukirkkopäivillä

Pikkukirkkopäivillä keskustellaan saattohoidosta, joka on myös ensi vuoden Yhteisvastuukeräyksen kotimaan kohde. Tapahtuma järjestetään keskiviikkona 6. marraskuuta Tuomiokirkossa.

Saattohoitoa tarkastellaan illan aikana useista näkökulmista. Keskustelussa on mukana niin omaisia kuin asiantuntijoitakin. Keskustelijoina ovat Pirkanmaan Hoitokodin johtaja **Tiina Surakka**, kirjailija-pappi **Hilkka Olkinuora**, urheilija-

monitoimimies **Wilson Kirwa** ja MTV3:n uutisankkuri **Peter Nyman**.

Keskustelua isännöi Yhteisvastuun keräysjohtaja **Tapio Pajunen**. Illan juontaa YLE Radio 1:n pääkuuluttaja **Timo Teräs-vuori**. Musiikista vastaa laulaja-lauluntekijä **Ville Leinonen**.

Pikkukirkkopäivät on tarkoitettu kaikille: kaupunkilaisille, luottamushenkilöille ja kirkon työntekijöille. Tilaisuus alkaa kello 19 ja päättyy kello 21, ja sinne on vapaa pääsy.

Pirkanmaan Hoitokodin johtaja Tiina Surakka sanoo, että hoitokoti on elämän talo. Monet pelkäävät hoitokodin keskittyvän vain kuolemaan, mutta elämä on vahvasti läsnä – ja kuolema on luonnollinen osa elämää. 25 vuotta toiminut Pirkanmaan Hoitokoti on Pohjoismaiden ensimmäinen saattohoitokoti.

Kuoleman salaisuus

Koko kesän mummi makasi sairaalassa. Aivoinfarktin jälkeen hän ei pystynyt puhumaan eikä liikkumaan. Lopulta hän ei enää halunnut ruokaa eikä vettä, ei edes jätelöä. Hän halusi pois.

Kappelissa pienet serkukset taapertavat arkun vierellä. Kun arkua lähdetään kantamaan, lapseni kysyy: ”Missä mummi on?” Arku lasketaan hautaan, kyyneleet lämmittävät poskia. Mummi ei ole enää täällä.

Minä elän vielä, nyt, me kaikki tässä. Kuolema on raja, salaisuus, suuri hiljaisuus. Lapsi karkaa, puikelehtii hautakivien välistä, alkaa pistellä suuhunsa hallanpuremia mustikoita hautojen päältä.

Hautajaisten jälkeen herään yöllä ahdistukseen. Tajuan kuoleman olevan totta. Vaikka se olisi helppotus ja lepo, sen lopullisuus kamottaa. Menen katselemaan ik-

kunasta pimeyteen, tähtitaivas on kirkas. Mietin, miten minun pitäisi elää oma lyhyt aikani. En voi käsittää elämän ja kuoleman tarkoitusta. Jumala on suurempi kuin ymmärrykseni.

Vähitellen arakisähellyksen keskellä kuolema miltei unohtuu. Miten jaksaisinkaan, jos se koko ajan pitäisi muistaa? Mutta isomummi pysyy lapseni iltarukouslistalla, vaikka hän on kuollut.

Meillä ei ole tietoa siitä, mitä kuoleman jälkeen tapahtuu. Raamattukin kertoo siitä hyvin vähän. ”Jos me tietäisimme, sehän merkitsisi sitä, että kuolema olisi jälleen jotakin yhtä pientä kuin meidän mielemme ja tämä elämä”, toteaa ortodoksinunna **Äiti Maria Normanbylainen** päiväkirjassaan vuodelta 1967.

Saamme uskoa, ettei ihminen kuollessaan tuhoudu. Vaikka ruu-

mis katoaa, ihmisen sielu on Jumalan kädessä. Luoja, joka antoi meille elämän, herättää meidät viimeisenä päivänä. Silloin hän luo meille ylösnousemusruumiin, ja olemme tunnistettavia ihmisiä, jokainen oma itsemme, vailla naamioita. Saamme nähdä Jumalan.

Jeesus sanoi olevansa ylösnousemus ja elämä. Hän voitti kuoleman ja kaiken pahuuden ottamalla ne vastaan. Kun hän kerran saapuu kunnianssaan takaisin maan päälle, kuolemaa ei enää ole. Äiti Marian sanoin: ”Rakkauden hedelmät tulevat hitaasti mutta varmasti, eikä ole muuta voittoa pahasta.”

*Pimeässä ja valossa,
vaivassa ja ilossa,
tässä ajassa ja ikuisuudessa
annan itseni sinulle, Herra,
annan itseni sinulle.*

– David Adam –

Tulevat pyhät

27.10. Antakaa toisillenne anteeksi

Jumala on kuin Kuningas, joka antaa palvelijalleen anteeksi suuren velan. Siksi meidänkin, hänen palvelijoidensa, on annettava anteeksi toisillemme. (Matt. 18: 23–35)

On vaikeaa antaa anteeksi, jos kukaan ei pyydä anteeksi. Jumalamme on Parantaja, joka ottaa kaiken pahan kannettavakseen. Hänelle saamme tunnustaa katkeruutemme, ja pyytää voimaa anteeksiantamiseen.

2.11. Pyhäinpäivä – pyhien yhteys

Lyhyt valaisevat hautausmaata ja muistuttavat ikuisesta elämästä. Kun muistelemme kuolleita läheisiämme, saamme myös rukoilla heidän puolestaan. Kun ylistämme Jumalaa ja nautimme ehtoollista, saamme uskoa, että taivaallinen seurakunta on näkymättömänä läsnä.

Pyhiä eivät ole vain pyhimykset, vaan kaikki, jotka turvautuvat Kristukseen. Autuaiksi eli onnellisiksi Jeesus julisti ne, jotka ajallisessa elämässä ovat huono-osaisia. He tulevat saamaan palkkansa taivasten valtakunnassa. (Matt. 5: 1–12)

3.11. Kahden valtakunnan kansalaisena

Kun Jeesukselta tentattiin, pitääkö keisarille maksaa veroja, hän vastasi: ”*Antakaa keisarille mikä keisarille kuuluu, ja Jumalalle mikä Jumalalle kuuluu*”. (Matt. 22 :15–22)

Maallinen valta voi toimia ihmisten hyväksi, mutta hallitsijat voivat myös sortaa ja riistää kansaansa. Jumalalle kuuluu todellinen valta elämässämme. Me olemme hänen omiaan.

Helmi

Jeesus opetti: ”Autuaita ovat murheelliset: he saavat lohdutuksen. Autuaita ne, jotka toisia armahtavat: heidät armahdetaan.”

(Matt. 5: 1–12)

Naisten Pankki/ Laura Pääkkönen

Ubuntu!

Olin jokin aika sitten tilaisuudessa, jossa innostunut intialainen taloustietäjä kertoi tulevaisuudesta. Hänen mukaansa uutta teknologiaa luovan ajattelun painopiste on pikkuhiljaa siirtymässä teollistuneista länsimaista kaikkialle maailmaan, myös kehittyviin maihin.

Tämä merkitsee maailmankuvamme ja tavanomaisen ihmiskuvamme muuttumista. On tarkasteltava uudelleen, kuka on kehitty-

Kambodžalainen Sok Dara oli aloittanut sekataravarakaupan jo vuonna 1999, mutta Naisten Pankin lainan avulla hän on voinut kehittää kaupantoa. Sok Dara haaveilee uudesta lainasta, jolla hän voisi laajentaa liiketoimintaa tukkukaupan suuntaan.

nyt ja kuka alikehittynt, kuka on auttaja ja kuka autettava, kenellä on valtaa ja kenellä ei, kuka on onnellinen ja kuka on onneton.

Olen mukana Naisten Pankin toiminnassa. Pankki pyrkii pienlainten ja muiden keinojen avulla tukemaan erityisesti kehitysmaiden naisia heidän luodessaan yrityksiä, joilla elättää perheitä, sukua ja kokonaisia kyliä. Eräänä päivänä joku näistä naisista saattaa olla osallinen jossain sellaisessa uudessa tuotteessa tai ajatuksessa, joka vaikuttaa ympäri maailman, myös meillä Suomessa.

Olen näitä miettiessäni palannut usein eteläisen Afrikan kansoilla käytössä olevaan sanaan ubuntu. Ubuntu tarkoittaa jakamista, huolenpitoa, välittämistä, yhteisöllisyyttä ja harmoniaa koko luomakunnan kanssa. Sitä voisivat hyvin kuvata lauseet: ”Olen olemassa, koska sinä olet”, ”sinun ja minun kohtalot kuuluvat yhteen”, ”olen onnellinen, kun sinä olet onnellinen”. Ubuntu-ajattelun ympär-

rille on syntynyt monenlaista kansalaisaktivismia, joka pyrkii edistämään yhteistyötä eri yksilöiden, kansanryhmien ja kulttuurien välillä.

Me suomalaisetkin voimme elää ubuntu-hengessä näkemällä kaikissa ihmisissä Jumalan luomia sisäisiä ja veljiä. Meidän kristillinen uskomme johtaa suoraan johtopäätökseen: voimme kunnioittaa Jumalaa kunnioittamalla kaikkea sitä, mitä Hän on luonut.

Meidän iloinen löytöretkemme voisi olla se, että avoimin mielin yritämme nähdä kaikkea sitä upeaa lahjakkuutta ja ainutlaatuisuutta, jota on niin meidän lähellämme kuin kauempanakin olevissa ihmisissä. Elämme aarteiden keskellä!

Lari Junkkari

Kirjoittaja on työyhteisökouluttaja ja kirjailija, joka toimii Kehitysmaiden naisyrityäjyyden kannatusyhdistyksen puheenjohtajana.

Valon ja lohdun lauluja

Luopumiseen liittyvä suru ja kaipaus sekä niiden keskelle avautuva valo, lohdutus, toivo ja taitvasnäköala ovat teemoina **Hanna Ekolan** pyhäinpäivän konsertissa perjantaina 1. marraskuuta kello 19 Lielahden kirkossa, osoitteessa Ollinojankatu 2.

Valon ja lohdun lauluja -konsertti on hyvä hetki aloittaa py-

Hanna Ekola laulaa 1.11. kello 19 Lielahden kirkossa.

häinpäivän viettoa ja käydä sisään luopumisen ja toivon maisemiin.

– Haluamme rakentaa konsertin sisällön niin, että siellä on tilaa monenlaiselle tunteelle: ilolle, surulle, kaipaukselle, kiitokselle. Kaikkea ympäröi iankaikkisuusnäkökulman tuoma lohdutus, kuvaa Hanna Ekola, joka on laulanut kirkoissa 20 vuoden ajan.

Säestäjänä toimii pianisti-laulaja **Virpi Salo**. Konserttiin on vapaa pääsy. Kolehti kannetaan lähe-
tystyölle.

Taru Nyman ja Kaj Chydenius konsertoivat levynjulkaisukeikalla 26.10. Pispalan kirkossa.

Laura Malmivaara

Surun ja toivon musiikki soi useissa konserteissa ja hartaushetkissä pyhäinpäivänä, jolloin muistellaan kuolleita läheisiä.

Kanttorit ja varikkolaiset -konsertti

Harjun Kanttorikvartetti ja varikkomessulaiset
su 27.10. klo 19
Pispalan kirkko

Pelimannigospelia

ma 28.10. klo 18
Viinikan kirkko
Pelimannimusiikkia, Suomi-gospelia sekä kamarikuoromusiikkia Aarne Laasonen, sahansoittaja, Lauri Tikkanen, harmoni ja Vesa Ojaniemi, kontrabasso Piccolon Kamarikuoro, joht. Heikki Hinssa Konserttiin vapaa pääsy, ohjelma 10 € / 7 €

”Sanctus” -kirkkokonsertti

pe 1.11. klo 19
Messukylän kirkko
Kamarikuoro Cantilene, joht. Merja Lohilahti, urut Petri Karaksela. Ohjelma 5 €

Pyhäinpäivän musiikkihartaus

la 2.11. klo 18
Hervannan kirkko
Joonatan Laakso, viulu

Martti Syrjäniemi, säestys Ilmo Käki, puhe Tilaisuudessa luetaan viime pyhäinpäivän jälkeen poisnukkuneiden seurakuntalaisten nimet. Omaisilla mahdollisuus sytyttää kynttilä läheisen muistolle.

Pyhäinpäivän konsertti

la 2.11. klo 18
Tuomiokirkko
Pekka Soranummi, laulu ja urut Tuomas Laatu, laulu Topias Laatu, laulu

Virsiklubi

su 3.11. klo 18
Lielahden kirkko
Tunturipelimannit Kolehti lähetystyölle

Lounasmusiikkia

ke 6.11. klo 12
Aleksanterin kirkko
Lotta Harju, viulu Helga Anttikoski, urut

Liikuntarajoitteiset

Kuulokojeet

Nuottikokoelma esitellään konsertissa

Viljele ja varjele on nuottikokoelma, joka sisältää 32 uutta pianosovitusta hengellisistä lauluista. – Sovitukset on tehty käytettäväksi Tampereen seurakuntien musiikkikasvatuksessa. Kokoelma sisältää sekä helppoa että vaativampaa ohjelmistoa, kertoo pianonsoiton opettaja **Tuija Parkkinen**, joka on tehnyt sovitukset yhdessä pianonsoiton opettaja **Niko Björlinin** kanssa.

Kokoelma sisältää nuottien lisäksi äänitteen. Vihkosia on painatettu 40. Niitä on jaettu musiikkikasvatuksen piano-opettajille, jot-

ka voivat kopioida nuotteja kirkkomusikanteille. Musiikkikasvatuksen toimistossa Seurakuntien talon 5. kerroksessa on lisäksi 10 vihkoa, joita voi lainata.

Kokoelma esitellään konsertissa lauantaina 26. lokakuuta kello 13 Finlaysonin kirkossa. Niko Björlin soittaa kaikki kappaleet.

Tuija Parkkinen

Valoa ja varjoja -konserttisarja on

Musiikillinen matka menne

Menneitten aikojen elämä sekä keskiajan, renessanssin ja barokin mystinen, värikäs musiikki on alkanut kiehtoa nykyajan ihmisiä.

– Sekä yleisön että soittajien kiinnostus ja innostus vanhaan musiikkiin on selvästi lisääntynyt Pirkanmaalla viime vuosina, sanoo Tampereen vanhan musiikin ystävät -yhdistyksen puheenjohtaja **Elina Aho-Kuusama**.

– Kun vanhaa musiikkia soitetaan aidoilla soittimilla, soittajat ovat taitavia ja esityskielen ääntämys hiotaan kuntoon, musiikki kuulostaa hyvin kiehtovalta, lisää yhdistyksen toinen voimahahmo, **Debra Gomez-Tapio**, joka on vanhaan musiikkiin erikoistunut muusikko, kuoronjohtaja ja laulunopettaja.

Innostus lienee osaltaan tämän musiikkia rakastavan kaksikon ja yhdistyksen muiden aktiivisten jäsenten ansiota.

Myös vokaaliyhtye Lumous on heidän yhteistyönsä tulos. Yhtye on viiden naislaulajan kokoonpa-

no, jota kiehtoo keskiajan ja renessanssin mystinen musiikki. Yhtyeen tavaramerkki on tarinalliset konsertit.

– Niissä kuljetaan pyhiinvaeltajien matkassa, seurataan voimaisten elämäntapahtumia, astutaan luostarin hiljaisuuteen ja kuullaan balladeja linnojen liepeiltä, kuvaillee Aho-Kuusama.

Keskiaikaisia harppuja soittava Debra Gomez-Tapio toimii yhtyeen taiteellisena johtajana ja laulajana.

Sarja tarjoaa kuusi konserttia

Tampereen vanhan musiikin ystävät -yhdistys järjestää kuuden konsertin *Valoa ja varjoja* -sarjan loka-marraskuussa Tampereella.

Sarja kuvaa valon ja varjojen vaihtelua keskiajan, renessanssin ja barokin musiikissa sekä rakkautta, elämässä ja kuolemassa.

– Sarja esittelee kansallisesti ja kansainvälisesti tunnettuja vanhan musiikin taiteilijoita, jotka vaikuttavat Tampereen seudulla. He puolestaan ovat kutsuneet kollegoi-

ta muualta esiintymään kanssaan, kertoo Aho-Kuusama.

– Bach oli loistava muusikko, mutta valitettavasti hänen varjoonsa on jäänyt monia hienoja säveltäjiä. Haluamme tuoda yleisön tietoisuuteen myös vähemmän tunnettuja säveltäjiä, miettii Gomez-Tapio.

Maistiaisina tuntemattomien muusikoiden sävellyksistä esittelee **Sirkka-Liisa Kaakinen-Pilch**, joka Bachin lisäksi esittää Telemannin, Wilsmayrin, Hauerin ja Biberin sävellyksiä sooloviululle ja viola d’amorelle *Mestarin varjossa* -konsertissa.

Kuolemasta ikuiseen valoon

Pyhäinpäiväviikonloppuna tarjolla on *Lux Aeterna – ikuinen valo* -konsertti, jossa on mahdollisuus kuulla kolme erilaista kirkkomusiikkiteosta barokin ajalta. Esitellyssä on kolme aikakautta, kolme tyyliä sekä kaksi kansallista ja uskonnollista kulttuuria.

Varhaisbarokkia edustaa saksala-

Lauluja uskosta ja epäilystä

Vain hiljaisella on korvat kuul-la -levynjulkaisukonsertti järjestetään lauantaina 26. lokakuuta kello 18 Pispalan kirkossa.

Taru Nyman tulkitsee **Kaj Chydeniuksen** suomalaisia lauluja uskosta ja epäilystä, ahdistuksesta, onnesta ja kaipauksesta. Säveltäjä toimii itse säestäjänä. Lisäksi säestäjänä on Harjun kanttori **Tarja Laitinen**.

Konsertin nimi tulee pispalaisirunoilija Aaro Hellaakosken runosta *Ilta*. Paikallisväriä liittyy muihinkin runoilijoihin, sillä mukana on myös Lauri Viidan, Jaakko Haavion ja Mirkka Rekolan runoja. Kaj Chydenius on pitkän uran-

sa aikana säveltänyt satoja lauluja suomalaisille ja ruotsalaisille teattereille ja tehnyt yhteistyötä monien laulajien kanssa.

Taru Nyman on espoolainen luokanopettaja, joka on tullut tunnetuksi Kaj Chydeniuksen laulujen tulkitsijana.

Konsertin järjestävät Pispalan Moreeni -yhdistys ja Harjun seurakunta.

Ohjelmaa (15 €) voi varata etukäteen Harjun sihteeriltä, p. 0408048152, marja.oksanen@evl.fi tai Märten Sjöblom, p. 0400 232213. Ohjelmia myydään myös kirkon ovelta ennen konsertin alkua.

Juhlakonsertti valaa armoa ja toivoa

Herättäjä-Yhdistys/ Joonas Tikkanen

Herättäjä-Yhdistyksen nuorisotyö juhlii tänä vuonna 40-vuotistaivaltaan. *Katso ihmistä* -juhlakiertueen konsertti järjestetään Tampereella perjantaina 25. lokakuuta kello 18 Aleksanterin kirkossa.

Konsertti tarjoaa rakastettuja ja tuttuja gospelkappaleita kaikille, jotka ovat käyneet rippikoulun neljän viime vuosikymmenen aikana. Ohjelmisto ilmentää juh-

Jaakko Löytty on yksi Herättäjä-Yhdistyksen juhlakonsertin solisteista 25.10. kello 18 Aleksanterin kirkossa.

Valoa ja varjoja – Vanhan musiikin konserttisarja 27.10.–27.11.

Mestarin varjossa

27.10. klo 18 Vanha kirjastotalo
Sirkka-Liisa Kaakinen-Pilch (viulu ja viola d’amore): Telemann, Wilsmayr, Hauer, Biber, Bach

Lux Aeterna – ikuinen valo

3.11. klo 18 Tuomiokirkko
Händel-kuoro, solistit, continuo-ryhmä, joht. Debra Gomez-Tapio
Ennakkolipunmyynti: liput@handel-kuoro.fi

Kaupaus ja kohtalo – Keskiajan naisen lauluja ja tarinoita
10.11. klo 19 Vanha kirkko
Vokaaliyhtye Lumous, Anna-Maaria Oramo (clavisimbalum), näyttelijä Sanna Majanlahti (keskiaikainen tarina)

Lachrimae – Virratkaa kyyneleeni!

20.11. klo 20 Pirkanmaan musiikkiopisto, Eteläpuisto 4
Jussi Lehtipuu (baritoni), Aira Maria Lehtipuu (barokkiviulu), Varpu Haavisto (viola da gamba), Solmund Nystabakk (luuttu): Dowland, Schop, Hume

Kuolema kuudelle äänelle – Renessansi ja kuoleman monet kasvot
24.11. klo 18 Tammelan koulu
Apollo Vocal Ensemble: Monteverdi, Gesualdo, Victoria.

Valon rajalla

27.11. klo 19 Pieni sali, Tampere-talo
Varpu Haavisto (viola da gamba), Assi Karttunen (cembalo): Couperin, Lynch, Marais, Kortekangas
Ennakkolipunmyynti: Tampere-talon Lipputoimisto ja Lippupiste

Konserttien ennakkolipunmyynti: liput@vanhanmusiikinystavat.org ellei toisin mainita.
Lisätietoja: facebook.com/valoajavarjoja
www.vanhanmusiikinystavat.org

paus ja Kohtalo -konsertin ohjelma on rakennettu 1100-luvulla eläneen naiskirjailija **Marie de Francen** tekstien ympärille. Tekstit esittää suomeksi näyttelijä **Sanna Majanlahti**.

– Tekstit ja laulut käsittelevät ajan naisten usein pakotettuja elämänvalintoja: suvun sopimia naimakauppoja tai nuoren tytön lähettämistä luostariin, kertoo Elina Aho-Kuusama.

– Luostari saattoi tarjota mainion mahdollisuuden naisen taiteellisten tai älyllisten pyrkimysten toteuttamiseen. Luostarin suojissa naisesta saattoi tulla johtaja, tutkija tai taiteilija. Tai sitten se oli katastrofi ja kuihdutti nuoren tytön vain odottamaan kuolemaa.

Konserttisarja tutustuttaa kuulijoita myös vanhoihin soittimiin.

Kaupaus ja Kohtalo -konsertissa yleisölle esitellään 1400-luvun mallien mukaan rakennettu pieni kosketinsoitin, clavisimbalum, jota soittaa **Anna-Maaria Oramo**. Kyseistä soitinta ei ole koko Euroopassa kuin muutama kappale.

Lachrimae – Virratkaa kyyneleeni -konsertissa tunnelmoi bari-

toni **Jussi Lehtipuu** yhtyeineen Elisabeth I:n hovin rakastamassa melankoliassa.

– Keskiössä ovat hovisäveltäjä John Dowlandin kuuluisat luuttulaulut. Tulossa on huippukonsertti, hehkuttaa Elina Aho-Kuusama.

Tuore tamperelainen lauluyhtye Apollo Vocal Ensemble taas kylvetää kuulijansa upeassa, moniäänisessä renessanssilaulussa ja kuoleman monissa merkityksissä *Kuolema kuudelle äänelle* -konsertissa. Yhtyeen laulajat ovat tamperelaisia nuoren polven kuoronjohtajia.

Sarjan päättää hieno kurkistus menneestä tulevaan gambisti **Varpu Haaviston** ja cembalisti **Assi Karttusen** *Valon rajalla* -konsertissa.

– Mukana on sekä barokin ajan musiikkia että aivan uutta tuotantoa. Monet nykysäveltäjätkin ovat inspiroituneet vanhoista soittimista, ja tässä konsertissa kuullaankin kantaesitys.

Kirsi Airikka

Radio, tv ja netti

Tuomiokirkon jumalanpalvelus radiossa

Tuomiokirkon jumalanpalveluksia voi kuunnella suorana lähetyksenä joka sunnuntai Radio Moreenissa kello 10 taajuuksilla 98,4 ja 101,5 MHz.

Twaarna tiivistää evankeliumin 140 merkkiin

Mikroblogipalvelu Twitterissä on viime viikkoina voinut lukea twaarnoja eli minimittaisia saarnoja. Twaarnan idea on tiivistää sunnuntain evankeliumiteksti 140 merkkiin. Innokkaimpia twaarnaajia ovat olleet papit, mutta kuka tahansa voi kirjoittaa oman twaarnansa.

Twaarnan kehitti mäntsäläläinen rehtori ja uskonnonopettaja **Saija Hellström**. Nyt twaarnoja on jaettu jo useana pyhänä ja niistä on muodostunut pienimuotoinen ilmiö.

Esimerkkejä viime viikkojen twaarnoista:
Jeesus vapautti vesipöhhön sairastuneen sekä vahvuuteen, varmuuteen ja kaikkitietävyyteen sairastuneet. – arkkipiispa **Kari Mäkinen**.

Ei tarvitse olla hyvä ihminen tietääkseen mitä pitää tehdä. Katso lähimäistä silmiin, aseta itsesi hänen paikalleen – ja tiedät. – kansliapäällikkö **Jukka Keskitalo**.

Tottelemattomuutta Jeesuksen malliin: tehdä hyvää enemmän kuin laki sallii. Minäkin olen vapaa - parantamaan, en haavoittamaan. – pastori **Anna Hälli**.

Jeesus vapautti turvotuksesta ja pöhöttyneistä perinteistä. Vapahtajani, tässä yksi Twitterissä paisunut ego. – pastori **Jussi Laine**.

Harjun Kanttorikvartissa laulavat kanttorit Tarja Laitinen (vas.), Elina Peura, Sanna Vihervirta sekä Janne Salmenkangas.

Hannu Jukola

Surun ja toivon musiikkia

Surun ja toivon musiikki soi pyhäinpäivänä 2. marraskuuta kello 15 Lamminpään kappelissa.

Siunaustilaisuuksista tuttuja sävelmiä ja lauluja toteuttaa Harjun Kanttorikvartetti. Siihen kuuluvat kanttorit **Sanna Vihervirta**, **Elina Peura**, **Tarja Laitinen** sekä **Janne Salmenkangas**. Mukana on myös kanttoriopiskelija **Anssi Pyykkönen**. Musiikkihetkessä soivat urkujen, pianon ja laulun lisäksi nokahuilu, kitara sekä huilu.

Albinonin rakastettu *Adagio* kuullaan kokonaisuudessaan Elina Peuran uruilla tulkitsemana. Toinen usein toivottu säveltäjäni-

lavuoden painosanoja armo, toivo, oikeus ja vastuu sekä esittelee körtti-gospelin tuttuja ja tuntemattomampia helmiä. Yhteislaulujakin on luvassa.

Illan solistikaartissa esiintyvät **Jaakko Löytty**, **Jouko Mäki-Lohluoma**, **Mika Nuorva** sekä **Pekka Kosonen**, joita säestää juhlaorkesteri.

Solistien oman tuotannon lisäksi lauluja kuullaan muun muassa Kari Haapalalta, Teppo Nuorvalta, Jukka Jyrältä ja Pekka Ruuskalta.

Konsertin järjestävät Herättäjä-Yhdistys ja Tampereen seurakunnat. Ohjelma maksaa 10 euroa ovelta.

eseen

laisen **Heinrich Schütz**in jyhkeä *Musikalische Exequien* vuodelta 1636. Seuraava teos on ranskalaisen **Marc-Antoine Charpentier**’n kuulas ja kirkas *Messe des Morts* 1690-luvulta.

Kolmas teos edustaa täysbarokkia: **J.S. Bach**in 11-osainen, dramaattinen motetti *Jesu, meine Freude* (1723) lienee teoksista esitetyin ja yleisölle tutuin.

Konsertin esittää Händel-kuoro solistien ja continuo-ryhmän kanssa sunnuntaina 3. marraskuuta Tuomiokirkossa.

– Kaikki teokset on sävelletty hautajaismusiikiksi. Olen iloinen, että tämä konsertti esitetään juuri pyhäinpäivän aikoihin. Siinä käydään surun ja lohdutuksen koko prosessi läpi. Kuoleman kautta noustaan ikuiseseen valoon ja Jeesuksen luo, mittietti konsertin johtaja Debra Gomez-Tapio.

Naisten elämää miesten varjossa?

Vokaaliyhtye Lumous vie kuulijat keskiajan naisten elämään. *Kai-*

Elämäntehtävänä sijaisvanho

Satu ja Jarkko Mattilalla on jo vuosien kokemus sijaisvanhemmuudesta.

”Rakkaus kantoi”

– Tyttäreni on valoisa, toimintakykyinen nuori. Hän on suorittanut ammattitutkinnon ja avioitunut: siis uskaltanut sitoutua. Hänellä ei ole ollut kiirettä tulla itse äidiksi, kuten sijoitetuilla lapsilla usein on.

Näin kuvaa **Ulla-Leena Alppi** tyttärtään, jonka sijaisäidiksi hän ryhtyi 1990-luvulla.

Perheessä koettiin vaikeita vaiheita tyttären tultua murrosikään, jolloin hänen lapsuuden traumansa nousivat pintaan.

Tyttären koko kaveripiiri vaihtui. Hän käytti alkoholia ja karkaili kotoa. Usein vanhemmat eivät tavoittaneet tyttöä mistään. Koulunkäynti takkusi.

– Tyttärestä itsestäänkin näki, että hän oli hädissään.

Nuoren oli kuitenkin saatava käydä oma prosessinsa läpi.

– Hän sanoi silmät kyynelissä, että ”mä en muutu ennen kuin itse haluan”.

Vaikeassa tilanteessa ei ollut muuta mahdollisuutta kuin osoittaa tyttärelle, että vanhem-

mat rakastavat häntä, vaikka mitä olisi tapahtunut. Rakkaus on myös se voima, joka kantoi, Alppi uskoo.

Alppi kertoo, että tyttären ensimmäinen poikaystävä oli yksi rauhoittava tekijä hänen elämässään. Pikku hiljaa myös ikä teki tehtävänsä.

Tyttären selviytymistä auttoi myös se, että hänen syntymä-äitinsä hyväksyi sijaisperheen ja pysyi mukana tyttärensä elämässä.

”Lapsen suru voi olla suuri”

Kirjailijana ja poliitikkona tunnettu Alppi on myös kouluttanut sijaisvanhempia.

Hän kertoo, että sijoitettujen lasten kanssa moni tavallinen asia voi mennä eri lailla kuin olettaisi.

– Kaikki lapset eivät ole totuneet siihen, että iltaisin hoidetaan iltapesut ja luetaan iltasatu tai että aamulla lähdetään

kouluun.

Lapsen voi olla aluksi vaikeaa ottaa vastaan huolenpitoa ja lohdutusta.

– Pitää tehdä työtä ehkä vuosikausia, jotta lapsi uskaltaa olla lapsi.

Alppi sanoo, että sijaisvanhemmaksi ryhtyvän on oltava valmis ymmärtämään, miten suuri lapsen suru voi olla. Eheytyminen kestää pitkään.

– Lapsi saattaa surra sitä, mitä hänelle itselleen on tapahtunut, mutta hän voi olla myös huolissaan sisarustensa tai syntymävanhempiensä pärjäämisestä. Joskus sijoituksia purkautuu, kun sijaisvanhemmat eivät jaksakaan tehtävässään. Alppia auttoivat muiden sijaisvanhempien tuki ja kirjoittaminen.

Alppi kirjoitti päiväkirjaa tyttärensä murrosiän vaiheista. Hän on lainannut kirjaa muille sijaisäideille ja lasten kanssa työskenteleville. Nyt hän kirjoittaa kirjaa sijaisvanhemmuudesta.

Sijaisperheistä pulaa

Sijaisvanhemmista on pulaa koko maassa, myös Tampereen seudulla. Laki velvoittaa, että huostaan otetut lapset on sijoitettava ensisijaisesti perheisiin.

– Sijaisperheeksi sopii periaatteessa tavallinen, tasapainoinen perhe. Olennaista on, että pitää lapsista ja heidän kanssaan touhuamisesta.

Näin sanoo asiakasohjauksen päällikkö **Hanna Harju-Virtanen** Asiakasohjaus Luotsista.

Luotsi on Tampereen kaupungin lastensuojelun yksikkö, joka vastaa sijaishuoltoon liittyvistä asioista.

Sijoitetuilla lapsilla on tavanomaista enemmän tuen tarpeita. Lapsen tilanne voi herättää sijaisvanhemmassa monenlaisia tunteita, minkä vuoksi hänen omien asioidensa tulisi olla kunnossa.

Sijaisvanhemmaksi ryhtyvältä vaaditaan myös kykyä toimia yhteistyössä lapsen biologisten vanhempien ja viranomaisten kanssa.

Sosiaalityöntekijän laatima asiakassuunnitelma määrittelee esimerkiksi sen, miten lapsi tapaa biologisia vanhempiaan.

– Useimmat vanhemmat haluavat olla hyvissä väleissä sijaisperheen kanssa. Mahdolliset kiistat lapsen asioista kohdistuvat yleensä sosiaalitoimeen.

Lyhyitä ja pitkiä sijoituksia

Harju-Virtanen kertoo, että on erilaisia muotoja toimia sijaisperheenä. Sijoitus voi olla lyhyt- tai pitkäaikainen. Lyhytaikaista sijoitusta voidaan tarvita vaikkapa silloin, kun lapsen vanhempi on kuntoutuksessa.

Päivystävä sijaisperhe voi ottaa lapsen hoitoonsa tunninkin varoitussajalla. Tällöin on yleensä tehty kiireellinen huostaanotto. Taus-talla voi olla esimerkiksi huoltajan vakava mielenterveyden häiriö tai päihteiden käyttö.

emmuus

– Sijaisvanhemmuus on elämäntapa, joka on täyttä työtä, kuvaa Satu Mattila.

Hänen pitkäaikaisena haaveenaan oli ollut adoptoida lapsi. Omien lasten synnyttyä Sadulla kypsyi ajatus, että hän voisi hyvin hoitaa sijoitettujakin lapsia.

Pienen lämmittelyn jälkeen myös Sadun mies **Jarkko Mattila** innostui ajatuksesta. Pari lähti valmennuskurssille, jossa käytiin läpi sijaisvanhemmuuteen liittyviä asioita.

Nyt Mattiloilla on vuosien kokemus sijoitettujen lasten hoitamisesta. Tällä hetkellä perheessä asuu yhteensä seitsemän lasta, omia ja sijoitettuja.

Perusarki palkitsee

Satu ja Jarkko hoitavat lapsia täysipäiväisesti kotona. Satu kertoo, että nauttii perusarjesta lasten kanssa. Varsinkin silloin tuntuu hyvältä, kun jokin vaikeuksia aiheuttanut asia alkaa sujua.

Satu toteaa, ettei pystyisi käymään työssä lastenhoidon ohessa. Poissaoloja tulisi lähes päivittäin.

– Työpäivän jälkeen minulla tuskin olisi paukkuja kotiin, tai sitten työssä eivät voimat riittäisi. Välillä tuntuu siltä, ettei täällä kotona kaksikaan aikuista riitä. Tarvitsisimme nyt harrastuskuskaajan koululaisille, jotta pienten ei tarvitsisi aina istua autossa.

Monia sijoitettuja lapsia on tuettava tavallista enemmän arjen asioissa, esimerkiksi kouluun lähtemisessä. – Lapset hyötyvät siitä, että aikuinen on heidän käytettävissään aamusta iltaan.

Sijaisvanhemmilla on usein paljon viranomaispalavereita. Lapset saattavat tarvita kuntoutusta

ja hoitoja, ja niihin kuljettaminen vaatii myös aikaa.

Lapsi tunnin varoitusajalla

Mattilat toimivat puoli vuotta myös kriisiperheenä. Heille saattoi tulla lapsi hoitoon tunninkin varoitusajalla. Tällöin oli kyse kiireellisistä huostaanotoista.

Satu kuvaa, että tilanteet olivat hektisiä.

– Siinä ei voinut paljon muuta kuin olla vain rauhassa läsnä ja sanoa, että nyt ollaan tässä ja katsellaan.

– Totesimme, ettei tämä ole vielä meidän juttumme. Voimme ajatella kriisiperheenä olemista, kun muut lapset ovat isompia ja meillä on enemmän kokemusta. Tiedän kyllä heitäkin, jotka tykkäävät olla nimenomaan kriisiperheenä.

Omaan tunteeseen pitää luottaa

Nykyisiin lapsiinsa Mattilat ovat saaneet tutustua ennen sijoitusta. Satu sanoo, että pienten lasten kanssa pitää luottaa omaan tunteeseensa siitä, onko lapsi perheeseen sopiva.

Alkuun pääseminen uudessa kodissa vie aikansa.

– Uusi ihminen sekoittaa pakan ja kaikki hakevat omaa paikkaansa. On mietittävä käytännön asioita, kuten sänkyjen sijoitusta ja istumapaikkoja ruokapöydässä.

Satu jatkaa, että lapset ovat hyvin erilaisia. Joidenkin kanssa arki on koko ajan tasaista. Toisilla voi olla rajuakin oireilua, joka voi olla pitkään poissa ja palata jälleen.

Yhteistyö sujuu yleensä hyvin

Useimmat sijoitetut lapset tapaa- vat biologisia vanhempiaan. Lapset vierailevat kotonaan tai heidän vanhempansa Mattiloilla.

– Yhteistyö lasten biologisten vanhempien ja sukulaisten kanssa sujuu yleensä hyvin. Lapsen lähivierokostosta saattaa löytyä aivan

ihania ihmisiä, joista voi tulla sijaisperheelle uusia ystäviä.

– Joillakin vanhemmilla on ongelmia, jotka tekevät yhteistyön vaikeaksi, jopa mahdottomaksi, Satu jatkaa.

Mattilat ovat joutuneet häiriököynninkin kohteeksi.

– On ollut hetkiä, jolloin on pitänyt katsoa tarkkaan, ovatko kaikki ovet kunnolla kiinni. Ei ole tiennyt, koska sieltä tullaan ja minkä kanssa.

Pitkäaikainenkin sijoitus voi joskus purkautua, mikäli biologinen vanhempi saa asiansa kuntoon. Jotkut eivät halua ryhtyä sijaisvanhemmiksi, koska pelkäävät lapsen menettämistä.

Satu ajattelee, että omatkin lapset ovat vain lainassa ja joka tapauksessa itsenäistyvät joskus.

– Pääasia on, että jos palautus tulisi, sen voisi tehdä hyvällä mielellä. Näkisi vanhemman olevan siinä kunnossa, että lapsen voi luovuttaa hänelle.

Kaksi viikkoa lomaa vuodessa

Mattilat saavat pitää vuodessa kaksi viikkoa lomaa. Lapset menevät loman ajaksi hoitoon tuttavaperheeseen, jossa on myös sijaislapsia.

Arjen pyörittämisessä omille harrastuksille ei juuri jää aikaa, mutta parisuhteen hoitamisesta Satu ja Jarkko eivät tingi.

– Jos parisuhteessa on ongelmia, lapset osaavat iskeä niihin kohtiin ja kiulu syvenee.

Vinkkejä arjen pulmatilanteisiin Satu ja Jarkko saavat kaupungin järjestämästä työnohjauksesta.

Satu suosittelee kaikille sijaisvanhemmille verkostoitumista ja vertaistukea, perhehoitajien yhdistykseen liittymistä. Sijaisvanhemmuutta harkitseva voi myös ottaa yhteyttä yhdistykseen. Sen kautta voi vaikka päästä käymään sijaisperheessä ja saada näin tietoa sijaisvanhemmuudesta.

Pirkanmaan Perhehoitajat: <http://www.sijaiskotiyhdistys.org/>

Jarkko Mattila ulkoiluttaa lapsia usein lähipuistossa. Jarkko pitää sijaisvanhemmuutta monipuolisena tehtävänä. – Olen tykännyt siitä, että saan olla kotona töissä.

Tavoitteena yhteistyövanhemmuus

Sijaisvanhemmat voivat saada Tampereen seurakunnilta tukea esimerkiksi perheneuvonnasta tai avioparityöstä. Vaikkapa diakoniatyöntekijän tai papin puoleen voi kääntyä, jos elämäntilanne kuormittaa ja tarvitsee keskusteluapua. Virtaa arkeen voi käydä hakemassa perhetyön tapahtumista ja leireiltä, jotka on tarkoitettu kaikille lapsiperheille.

Perhediakoni **Anne-Mari Mäkinie**mi kertoo, että viime vuosina Tampereen seurakunnat on tukenut erityisesti huostaanotettujen lasten vanhempia: he eivät aina saa riittävästi apua muualta.

Mäkinie mi sanoo, että näiden vanhempien auttaminen tukee

myös heidän lapsiaan ja yhteistyötä sijaisperheen kanssa.

– Voi syntyä hyvää yhteistyövanhemmuutta, kun perhe on sinut sijoituksen kanssa.

Huostaanotetuille lapsille ja heidän biologisille vanhemmil- leen järjestetään vuosittain perheleiri. Leirin toteuttavat Tampereen seurakunnat ja kaupunki yhdessä.

Lue lisää seurakuntien perhetyöstä: www.tampereenseurakunnat.fi/toimintaa/perheet

Aukeaman teksti:
Tia-Maria Lehto

myös Tampereen seudulla

– Meillä on eniten pulaa perheistä, joihin voidaan sijoittaa sisarusksia ja kouluikäisiä lapsia. Tarvitsemme myös sijaisvanhempia, joilla on sosiaali- ja terveystalon koulutusta.

Tukiperheisiin on myös pitkä jono. Tukiperheessä lapsi voi käydä hoidossa esimerkiksi kerran kuukaudessa, muuten hän asuu kotonaan.

Sijaisvanhemmilta vaaditaan nykyään PRIDE-valmennuskurssin suorittaminen. Jaksamisensa tueksi sijaisvanhempi voi saada Luotsista esimerkiksi työnohjausta.

– Perheille voidaan myös räätälöidä tukea arkeen.

Ympärivuorokautinen puhelinpäivystys tukee perheitä, joihin sijoitetaan lapsia kiireellisesti. Lastenpsykiatri ja psykologi ovat myös perheiden käytettävissä.

Kotiin jäämistä suositellaan

Sijaisvanhemmat saavat tehtävästään palkkion ja kulukorvauksia. Palkkion suuruuteen vaikuttaa hoidon vaativuus ja siihen käytettävä aika.

Sijaisvanhempien palkkioista on käyty viime aikoina keskustelua. On tuotu esiin, että joissakin kunnissa perhehoitajat voivat joutua sinnittelemään hyvinkin pienillä tuloilla. Toisten mielestä palkkiot ovat tietyillä paikkakunnilla liian suuria.

Harju-Virtanen kertoo, että palkkion tarkoituksena on taata perheen toimeentulo, mikäli vanhempi jää pois työstä hoitamaan sijoitettua lasta.

Tampereella sijaisvanhemmalle suositellaan usein ainakin aluksi kotiin jäämistä lapsen kanssa.

Tampereella sijaisvanhempi- na toimiva pariskunta voi päästä keskittuloisiin ansioihin, mutta rikastumaan sijaisvanhemmuudella ei pääse. Tehtävä vaatii elämäntapa-asenteen ja kulujakin tulee paljon.

– Jos perheessä on vaikkapa neljä sijoitettua lasta, tarvitaan suuret tilat, joiden ylläpito maksaa.

Tietoa Luotsista: www.tampere.fi/perhejasosiaalipalvelut/lastensuojelu/sijaishuolto/luotsi.html

Seitsemän lapsen perheessä riittää arkiaskareita, kuten pyykinpesua.

Teinkö väärin, kelpaanko?

Professori, TT Paavo Ket-tunen alustaa keskustelun syyllisyyden ja häpeän erois-ta sekä auttamiskeinoista Si-napinsiemen -yhdistyksen syysseminaarissa

– Syyllisyyden tunne voi nousta täysin aiheettomasti. Tunteella ei välttämättä ole yhteyttä tekoon tai tunne on kohtuuton tekoon nähden. Todellinen syyllisyys nou-see siitä, että on tehnyt vää-rin, Kettunen erottelee.

Hänen tutkimusaluei-siinsa kuuluu erityisesti hen-gellinen häpeä.

– Se voi liittyä ihmisen uskonnolliseen elämään, Ju-mala-suhteeseen tai uskon-nolliseen yhteisöön. Niistä nousevia kysymyksiä ovat ”kelpaanko minä” ja ”olen-ko riittävä”.

Seminaari on lauantai-na 9.11. kello 13.30–15.30 Ukinrannassa, osoitteessa Ruutanantie 10, Kangasala.

Ennen luentoa on mahdolli-suus osallistua hiljaisuuden rukoushetkeen kello 13.

Sinapinsiemen on vuon-na 1979 perustettu kristil-linen järjestö. Se rohkaisee etsimään Raamattuun poh-jautuvaa kristillistä elämän-tapaa, jossa on tilaa rukoukselle, vuorovaikutukselle ja lähimmäisenrakkaudel-le. Elämäntapaan liittyvät myös luomakunnan kunni-oittaminen ja ekumenia.

Yhdistys toimii myös yh-teydenpitäjänä niiden suo-malaisten kesken, jotka ovat saaneet vaikutteita ranska-laisesta Taizén ekumeeni-sesta luostariyhteisöstä.

Lisätietoa:
www.sinapinsiemen.fi
www.kirkkojakaupunki.fi/hartaus/hapea

Opettajat myyvät lähetyskalenteria

Opettajien Lähetyspyhää vietetään pyhäinpäivän jäl-keen sunnuntaina 3. mar-raskuuta kello 10 Aleksante-rin kirkossa. Saarnasta vas-taa Taiwanin-lähetti **Tuija-Riitta Heiskanen**.

Opettajien Lähetysliiton järjestämien kirkkokahvien jälkeen esitellään Lähetyska-lenterin 2014 kuvia ja runoja. Tilaisuudessa runoja lausuu **Pirjo Malkamäki** ja laulaa **Hanna Rahkiola-Partanen**.

Lähetyskalenterin runot ovat kirjoittaneet **Anja Kar-kiainen, Pia Perkiö ja Kai-ja Pisp**a. Kalenterin kuvaa-jat ovat **Soili Aaltonen, Phi-lippe Gueissaz, Eeva-Riitta ja Martti Hahtola** sekä **Sis-ka Hankela**.

Lähetyskalenterien myynnillä kerätään varo-ja Opettajien Lähetysliiton nimikkolähtettien työn tu-kemiseen Suomen Lähetys-seuran kautta.

Saarnavuoro

Jumalan salaisuuteen on vaikea suostua

Mistä tekstistä saarnaat?

Jeesus kertoo tarinan armottomasta miehestä, joka osoitti julmuutta velalliselleen, vaikka oli juuri saanut oman velkansa anteeksi. Jeesus käyttää tätä kerto-musta sanoakseen jotakin Jumalan valtakunnan sa-laisuudesta. (Matt. 18: 23–35)

Mitä haluat saarnassasi viestiä?

Jeesus kuvaa Jumalan valtakuntaa käyttäen esimerk-kikertomuksia, tarinoita ja vertauksia. Meidän silmiem-me eteen piirtyy mosaiikki. Jumalan valtakunta ei kui-tenkaan ole vain kokoelma arvoituksellisia kuvia, sil-lä se on totta.

Oliko tekstissä jotain vaikeaa?

Jumalan valtakunta on aina salaisuus. Voimme kerral-la nähdä siitä vain yhden välähdyksen. Tähän on aina-kin itseni joskus vaikea suostua.

Miksi kannattaa tulla kirkkoon kuulemaan saarnaa-si?

En tiedä kannattaako pelkän saarnan vuoksi tulla. Ju-malanpalveluksessa Jumala puhuttelee kaikkia aiste-ja. Hän on läsnä salatulla tavalla. Sitä saarnakin yrit-tää välittää. Ja siksi kannattaa tulla kirkkoon.

Minkä kirjan olet lukenut viimeksi?

Mieleissäni on kaksikin kirjaa. Ensimmäinen on Ant-ti Tuomaisen teos *Synkkä niin kuin sydämeni*. Kirjan päähenkilö etsii ratkaisua äitinsä kuolemaan liittyvään mysteeriiin. Kirja kulkee vuorotellen kolmella eri vuosi-kymmenellä. Kaikki ei ole sitä miltä näyttää. En kerro ratkaisua, jotta en veisi lukemisen iloa.

Toinen kirja on Jan Guilloun kolmesta veljeksestä kertovan sarjan toinen osa *Keikari*, joka on jatkoa sar-jan avanneelle kirjalle *Sillanrakentajat*. Sarjassa ristei-levät kysymykset lupauksen pitämisestä ja pettämi-sestä, yksilön ja kollektiivin syyllisyydestä. Kaiken ta-kana on 1900-luvun alkuvuosikymmenten naiivi opti-mismi ja yhtenäiskulttuurin vähittäinen murtuminen. Kannattaa lukea huolellisesti.

Matti Karppinen/Kotilaa-lehti

Suomen Pipliaseuran pääsihteeri **Markku Kotila** saarnaa 27. lokakuuta kello 10 Aleksanterin kirkossa. Messun jälkeen on kirkkokahvitilaisuus, jonka teemana on kristittyjen yhteys ja sen vaaliminen. Mukana on muun muassa Tampereen pormestari **Anna-Kaisa Ikonen**.

Katso muut tapahtumat www.tampereen seurakunnat.fi

AITOLAHDEN SEURAKUNTA

Messut

27.10. klo 16 Olkkarimessu Aitolahden kirkko. Mauri Nieminen, Miia Moilanen, bändi ja lauluryhmä. Ruokailu ja vohvelikahvila. Toimintaa lapsille ja koko perheelle. Tule tekemään messua kanssamme. Tied. Terttu Haikka p. 050 414 0203 tai Anna Henriksson p. 050 527 9932

Pyhäinpäivän messu

2.11. klo 10 Aitolahden vanha kirkko. Tuuli Arola-Haverinen, Miia Moilanen, Ulla-Riikka Kuisma, sello. Vuoden aikana poisnukkuneiden nimet luetaan ja heidän muistokseen syytetään kynttilät
3.11. klo 10 Aitolahden kirkossa Terttu Haikka, Miia Moilanen, Aitotahti-kuoro. Pyhäkoulu messun aikana

Muut

Raamattu- ja Rukousilta

28.10. klo 18. Kaija ja Arvo Silventoisella Atalassa, Pyydystäjänk. 1 B 7.
Päivin-Tupa eläkeikäisille
30.10. klo 10–12 Atalan srk-koti. ”Antakaa toisillenne anteeksi”, Valto Käkelä. Hartaushetki klo 11. Lounas 4 €

Jumalan kämmenellä -ilta koko perheelle

30.10. klo 18 Atalan srk-koti. Kirkkohetki, askartelua ja/tai muuta toimintaa, tempurata, iltarukous ja iltapala. Aiheena ”Anteeksi”, Leena Katriina Leppänen

Etuovi, eläkeikäisten kokoontumispaiikka

6.11. klo 12–13.45 Atalan srk-koti. ”Uskon ytimessä autokorjaamolla”, vieraana Tapio Kestilä. Päiväkahvit 2 €
Kontemplaatiivinen rukoushetki ja luettu messu 6.11. klo 19–20 Aitolahden kirkko
.Kontemplaatio klo 19 jatkuen luettuna ehtoollisena klo 19.30–20, Mauri Nieminen

HARJUN SEURAKUNTA

Messut

27.10. klo 11 Pispalan kirkko.
Kirkkomusiikkipyhä, kirkkoherra Järvisen 60-vuotisjuhla
Veli-Pekka Järvinen, Jukka-Pekka Ruusukallio, Mirella Lehtola, Kristiina Hyppölä, Harjun kanttorit.
Messun jälkeen V-P Järvinen tarjoaa seurakunnalle keittolounaan ja kakkukahvit täyttyessään 60 vuotta. Ei

Janne Ruuska/Janne

Tunturimessua harjoiteltiin Linnainmaan seurakuntakeskuksessa. Orkesterissa soittavat Saara Lipiäinen (harmonikka), Elina Törmä (viulu), Timo Saarinen (nokkahuilu), Lasse Heikkilä (kitara), Sami Moilanen (kontrabasso), Katja Viljamaa (piano) ja Ville Hatanpää (lyömä-soittimet).

Lapin lumoa Tunturimessussa

Tunturimessu on jumalanpalvelus, jonka pääosissa ovat pohjoisen luonnon ka-ru kauneus ja ilosanoma Jumalan rakkau-desta. Luonto asettaa ehdot, joihin ihmi-sen on sopeuduttava, mutta luonto myös lohduttaa ja armahtava Luoja tulee lähelle.

Tunturimessua vietetään perjantai-na 25. lokakuuta kello 18 Kangasalan kir-kossa ja lauantaina 26. lokakuuta kello 18 Messukylän kirkossa. Ehtoollinen on tarjolla, ja soitinmusiikki auttaa hiljen-tymään.

Yhdessä lauletaan myös vauhdikkaita lauluja, jotka rohkaisevat iloitsemaan ja kiittämään. Luvassa on juurevaa ja kan-sanomaista poljentoa, mutta myös maalai-levaa tunnelmointia. Vanhoista perinteisistä elementeistä on syntynyt uutta, tuo-retta musiikkia.

Säveltäjä on pohjoisen mies

Messun säveltäjä ja sanoittaja **Lasse Heik-kilä** on mukana toteuttamassa messua: hän soittaa kitaraa ja johtaa orkesteria. Lauluyh-tye Uoma on harjoitellut lauluosuudet kant-tori **Katja Viljamaan** johdolla.

Lasse Heikkilä on tuottoisa taitei-lija, joka on tehnyt satoja lauluja, usei-

ta messuja ja musikaaleja. Tunturimes-su on syntynyt vuonna 2007 tilaustyö-nä Kittilän seurakunnalle. Sitä esite-tään edelleen säännöllisesti Levin Ma-ria-kappelissa.

Heikkilä on elänyt varhaislapsuuten-sa Kolarissa, Länsi-Lapissa.

– Metsään täytyy päästä, ettei pää ha-joa, Heikkilä tunnustaa. Luonnosta hän löytää tasapainoa ja harmoniaa.

– Ihmisen on hyvä muistaa, että hän on osa Jumalan luomistytöä. Emme ole rakentaneet kaikkea, vaan meidät on ra-kennettu. On hoitavaa vain ihmetellä Ju-malan tekoja.

Tunturimessua on aiemmin vietetty Tampereella vain kerran, Pispalan kir-kossa. Viime aikoina messun musiikki on saanut uutta yleisöä Aasiassa asti, sil-lä sitä on esitetty Malesiassa. Joulukuussa Heikkilä lähtee Japanin-kiertueelle.

Heikkilän mukaan Lappi kiinnostaa aasialaisia. Hän on huomannut eri alku-peräiskansojen musiikissa olevan saman-kaltaisia piirteitä. Kansanmusiikki näyt-tää yhdistävän eri mantereilla eläviä ih-misiä. Siitä löytyy vastavoimaa ylikansal-liselle popkulttuurille.

Laura Tuhkanen-Jukkola

puheita, lahjoja tai kukkia.
Messussa kannetaan kolehti Harjun ystävyysseurakunnalle Peetelille Tallinnassa.
Muistaa voi myös Suomen Lähetysseuran Lähi-idän työtä (IBAN: FI1680001400182672 BIC: DABAFIHH Viestiin maksun yhteyteen: VPJ 60)
Kaikki ovat tervetulleita sekä messuun että lounaalle!
Huom! 27.10. klo 10 Tesoman kirkko ja klo 12 Lielahden kirkko, Ei MESSUA klo 17 **Varikkomessu** Pispalan kirkko

www.uusiverso.fi
Pyhäinpäivän messut
2.11. klo 10 Tesoman kirkko. Riitta Laankoski, Teuvo Suurnäkki, kanttori Sanna Vihervirta, Elina Peura Rukouspalvelija tavattavissa klo 11 Pispalan kirkko. Vainajien muistaminen, Markku Komulainen, Pasi Hakkarainen, kanttori Tarja Laitinen, Janne Salmenkangas. Messussa luetaan viime pyhäinpäivän jälkeen poisnukkuneiden seurakuntalaistemme nimet ja syytetään kynttilöitä heidän

muistolleen.
3.11. Kansanlaulomessu klo 10 Tesoman kirkko. Jukka-Pekka Ruusukallio, Riitta Laankoski, kanttori Janne Salmenkangas, Pispalan Pirstyst -lauluryhmä. Rukouspalvelija tavattavissa klo 11 **Vauvamessu** Pispalan kirkko, Martti Lammi, Kristiina Hyppölä, kanttori Sanna Vihervirta klo 12 Lielahden kirkko, Mirella Lehtola, Tarvo Laakso, kanttori Tarja Laitinen klo 17 **Taizémessu**

Tule kuulemaan medialähetystyöstä

Kalenterin hinta on 9 euroa.

Opettajien Lähetysliitto on satavuotias järjestö, joka on perustettu vuonna 1913 Raumalla. Jäseniä on noin 2300 ympäri Suomen.

Lisätietoja: www.opettajienlahetysliitto.fi

IRR-TV:n medialähetysjuhlaa vietetään sunnuntaina 27. lokakuuta kello 15 Aleksanterin kirkossa. Päivä alkaa jo kello 13.30 apulaistoiminnanjohtaja **Ari Taljan** raamattutunnilla.

Lähetysjuhlassa puhuu toiminnanjohtaja **Hannu Haukka**. Tuoreita uutisia kuullaan medialähetystyöstä muun muassa Intiassa ja Suomessa sekä muslimimaissa ja juutalaisten

keskuudessa.

Musiikista vastaavat **Pirkko ja Terttu Välimäki, Elina Haavisto**, Viestiveljekuoro sekä tenori **Vladimir Spivak**.

IRR-TV:n päätyöalue on ollut järjestön perustamisesta asti silloinen Neuvostoliitto, sittemmin Venäjä ja Itsenäisten Valtioiden Yhteisön (IVY) maat. Hannu ja **Laura Haukka** ovat olleet uranuurtajina venäjän-

kielisessä radio- ja tv-lähetystyössä.

Nykyisin IRR-TV:n tärkein työmuoto Venäjällä on suurkaupunkimissiot. Lisäksi IRR-TV tuottaa venäjänkielisiä evankelioivia tv-ohjelmia. Järjestöllä on oma venäjänkielinen radiokanava internetissä.

IRR-TV järjestää Venäjällä media- ja johtajuuskoulutusta ja toimittaa humanitaarista apua lapsivankiloi-

hin ja lastenkoteihin. Lähetystyö suuntautuu myös Venäjän juutalaisille ja kuuroille.

Hannu ja Laura Haukka ovat venäjänkielisen radio- ja tv-lähetystyön uranuurtajia. Kuva on otettu Punaisella torilla Moskovassa.

IRR-TV

Pispalan kirkko, www.luottamuksenmessu.fi
Aamumessu klo 8.30
Tesoman kirkko **23.10., 30.10.** ja **6.11.**

Muut
Tyttöjen ja poikien ilta alakoululaisille pe 25.10. klo 17.30 Tesoman kirkolla
Leikkiä, laulua, pelailua, askartelua ja iltapalaa mukavassa seurassa
Lisätietoja: nuorisotyönohjaaja Mikko Mikkola, p. 050 590 2352

Anna ja Arvo -kahvila 29.10. klo 13–14.30 Raholan Kotiliinna, Voionmaank. 44 A (kerhohuone)
Seppo Hietala & kitara. Kahvit, yhteislaulua, hartauksia, keskustelua, tuolijumppaa ym. Ohjaajina Marja Koivisto ja Maaria Rautio

Naisten lenkki ja sauna 29.10. Tesoman kirkko. Lähtö klo 17.30 Tesoman kirkolta. Iltalenkki (voi aloittaa myöhemminkin) kävellen, hölkäten, sauvakävellen tai vauvanvaunuja työnnellen Tesomajärven ympäristössä reipashenkisessä naisporukassa. Sauna n. klo 18.30. Luetaan yhdessä Raamattua tai pidetään iltahartaus klo 19.30. Ilta päättyy n. 20.15. Ota matkaan lenkkivaatteet, pyyhe ja Raamattu. **Seuraavat saunailat 12.11., 26.11.** ja **10.12.**

Nepal kaikilla mausteilla -opintopiiri 30.10. klo 18 Lielahden kirkko. Matkalla maailman katolle.

HERVANNAN SEURAKUNTA

Messut
klo 11 Hervannan kirkossa
27.10. Riitta Paajanen, Ilmo Käki, Martti Syrjäniemi
Pyhäinpäivän sanajumalanpalvelus 2.11. Soile Rantavuori-Kähärä, Maarit Kuusisto, Martti Syrjäniemi
3.11. Maarit Kuusisto, Riikka Heikkinen

Muut
Raamattuopetus klo 17.30 kirkon rippikoulusali
23.10. Uuden Testamentin rukouksia, Soile Rantavuori-Kähärä.
30.10. Raamattuopetus
6.11. Temperamenttisen tyylin taival, Riitta Paajanen

Evankeliumin ilta klo 18.30 kirkon toimituskappeli **23.10.** ja **30.10.**

Lähetys- ja raamattu-luento klo 9.30 kirkossa

27.10. Tervetuloa aamukahville, mielenkiintoiselle luen nolle ja keskustelemaan
3.11. Onko nuorten näköalattomuudelle vaihtoehtoa? nuorisotyöntekijä Miika Parkkinen
Kuuntele Radio Dei, 97,2 MHz kuukauden ensimmäisenä maanantaina klo 19.30.

Ylistysilta 6.11. klo 19 kirkossa. Ylistystä, lyhyt sana ja rukousta. Jukka-Pekka Nakari

HÄRMÄLÄN SEURAKUNTA

Messut
klo 10 Härmälän kirkossa
27.10. Vapaaehtoistyön kirkkopyhä toivevirsin maustettuna. Satu Saarela-Majanen, Antero Eskolin, kanttorina Suvi-Tuulia Raittinen.
Kirkkokahvit ja ohjelmahetki.
Pyhäinpäivän messu
2.11. Viimeisen vuoden aikana poisnukkuneiden seurakuntalaisten muistaminen.
Päivi Repo, Satu Saarela-Majanen, kanttori Suvi-Tuulia Raittinen. Kirkkokahvit
3.11. Rauhanyhdistyksen kirkkopyhä. Antero Eskolin.
Kanttorina Suvi-Tuulia Raittinen

Muut
Rukouspiiri torstaisin klo 9 Härmälän kirkko, Hannu Ruuskanen

Miesten ilta 6.11. klo 18 Kuuselan Seniorikeskuksessa, Nuolialantie 46. "Laki ja Evankeliumi", Antero Eskolin.
Klo 18 sauna ja kahvitarjoilu lähetystyön hyväksi, klo 19.15 alustus, keskustelua ja iltahartaus. Mukana Aimo Tikka

KALEVAN SEURAKUNTA

Messut
klo 10 Kalevan kirkossa
27.10. diakonijumalanpalvelus, Jukka Kuusisto, Elina Rauta-virta, musiikki Eliina Lepistö
klo 12 jumalanpalvelus, Lapinniemen kappeli, Lapinniemenranta, Mervi Äyräväinen, kanttorina Eliina Lepistö
Pyhäinpäivän messu 2.11. Salla Häkkinen, Jukka Kuusisto, musiikki Eliina Lepistö, Kari Nousiainen ja Seurakuntakuoro
3.11. Minna Rahko, Mervi Äyräväinen, musiikki Kari Nousiainen ja Eliina Lepistö
klo 12 jumalanpalvelus, Lapinniemen kappeli, Minna Rahko, kanttorina Kari Nousiainen

Muut
Kissanmaan lähetyspiiri 23.10. klo 14 Kissanmaan

srk-koti, Kirsti Jokihaara

Kissanmaan Kohtaamispaikka 24.10. klo 13–14.30 Kissanmaan srk-koti paritt. viikkojen torstaisin. Kahvi ja pulla 1 €. Tied. Päivi Löytty p. 050 526 2838.

Medialähetysten ystävät – Sanansaattajat yhdessä 24.10. klo 14 Järvensivun srk-talo. Mervi Äyräväinen, juontajana Jyrki Pikkarainen. www.sansa.fi.

Hyvässä hengessä -iltapäivä 30.10. klo 15–17 Kalevan kirkon srk-sali. "Kahden maan kansalainen" Hengellisiä lauluja, musiikkia, hartaus, kahvi/tee.
Mahdollisuus ehtoolliseen. Lopussa mahdollisuus tulla rukoiltavaksi

Pyhäinpäivän muistohetki 2.11. klo 15 Kalevan kirkko. Puhe Minna Rahko, musiikki Eliina Lepistö ja Kari Nousiainen. Tilaisuudessa muistetaan kuluneen vuoden aikana poisnukkuneita seurakunnan jäseniä

Jumalan kämmenellä -perhepyhäkoulu 5.11. klo 17.30–19 Kalevan kirkon srk-sali. "Anteeksi". Kirkkohetki kappelissa päivän aiheen mukaan, askartelua, tempurata tai leikkejä/pelejä, iltapala

MESSUKYLÄN SEURAKUNTA

Messut
26.10. Tunturimessu kello 18 Messukylän kirkossa. Ehtoollinen. Lue lisää s. 10
27.10. klo 10 Messukylän kirkko, Heidi Peltola-Elo, Tuula Haavisto, kanttori Markku Haavisto.
klo 12 Linnainmaan srk-keskus, **perhemessu,** Janne Häkkinen, kanttori Katja Viljamaa, lapsikuoro, kirkkokahvit.
Pyhäinpäivän messu 2.11. klo 10 Messukylän kirkko, Kaisa Yrjölä, Janne Häkkinen, Hanna Kataja.
klo 18 **Pyhäinpäivän ilta-kirkko** Messukylän kirkko, Jari Nurmi, Janne Häkkinen, kanttori Petri Karaksela, Kirkkokuoro. Kahvit Messukylän srk-talolla.
3.11. klo 10 Messukylän kirkko, Heidi Peltola-Elo, Kaisa Yrjölä, kanttori Heikki Hinssa, Katajaiset joht. Jussi Tamminen.
klo 12 Kaukajärven srk-talo, Anne-Maarit Rantanen, kanttori Markku Haavisto.
klo 17 **iltamessu** Uudenkylän srk-talo, Janne Häkkinen, pyhäkoulu (3+), varkkikerho, iltapala

Muut
Kirkkontupa klo 10 **ma 28.10.** ja **4.11.** Uudenkylän srk-talo
ti 29.10. ja **5.11.** Kaukajärven srk-talo
ke 30.10. Linnainmaan srk-keskus.

Keskustelupiiri n. 60-vuotiaille ti 29.10 ja 5.11. klo 17 Uudenkylän srk-talo, Sisko-Helena Miettinen, Anne Uski

Naisten aamukahvit klo 9.30
ke 30.10. Kaukajärven srk-talo, "Lauluni aiheet", trubaduuri Pasi Heino
ke 6.11. Messukylän srk-talo, "Kysymyksiä lääkärille" lääkäri Sinikka Kyröpallo

Miesten kahvitupa ke 30.10 ja **6.11.** klo 10 Messukylän srk-talo

Jumalan kämmenellä -ilta ke 30.10. klo 17.30 Levonmäen srk-koti.

Lähetyspiiri to 31.10. klo 14 Kaukajärven srk-talo, "Lähetysten talkoolaisena", Nokian läh.sihteri Mirja Hukari
Pyhäinpäivän kirkkopolku perheille la 2.11. klo 15 Messukylän kirkko

Ikäihmisten virkistyspäivä ke 6.11. klo 11.30 Linnainmaan srk-keskus. Eht, lounas ja ohjelmahetki "Ihminen sairaalassa / vanha sairaalapappi"

Vanhemman väen ja merimieskirkkopiirin iltapäiväkahvit ke 6.11. klo 13 Levonmäen srk-koti

PYYNIKIN SEURAKUNTA

Messut
klo 10 Aleksanterin kirkossa
27.10. jumalanpalveluspäivä, Markku Kotila, Säde Siira, kanttori Sanna Toivola. Jäämien kuoro, joht. Saija Siuko.
Messun jälkeen kirkkokahvitilaisuus,"Kristittyjen yhteys ja sen vaaliminen". Mukana Tampereen pormestari Anna-Kaisa Ikonen
Pyhäinpäivän messu 2.11. Säde Siira, Ari Rantavaara, kanttori Sanna Toivola, kirkkokahvit
3.11. Opettajien lähetysliiton kirkkopyhä, Tuija-Riitta Heiskanen, Ari Rantavaara, kanttori Sanna Toivola. Kirkkokahvit

Muut
Pyynikin kirkkontupa, Mustalahdenk. 21 A
klo 10 aamukahvit, klo 11

aamunsana, ohjelma, klo 12.30 lounas
23.10. Markku ja Heli Rinta laulavat ja laulattavat kitaran säestyksellä
25.10. Raija Utukka-Syrjänen lukee kirjaa
28.10. lauletaan Maija-Stinan säestyksellä
29.10. Antti Punkari: apokryfis et evankeliumit 3
30.10. vohvelikahvit, Mauno Puntalo esittää diakuvia Vuontispiirtä Lapista
1.11. Sirkku Heinäluoto soittaa kitaraa ja laulaa omia laulujaan

Rukouksen ja ylistyksen ilta 23.10., 30.10. ja **6.11.** klo 18.30 Pyynikin kirkkontupa

Ehtoollishartaus klo 17 Aleksanterin kirkko
24.10. Ari Rantavaara, 31.10. Merja Halivaara

Kaiken maailman kirjoja -lukupiiri kirjallisuuden ystäville 5.11. klo 17 Seurakuntien talo, Emmaus (2. krs). Tutustumme eri maihin ja maanosiin lukien ja keskustellen. Järj. yhteistyössä Tuomiokirkkosrk:n kanssa

TEISKON SEURAKUNTA

Messut
klo 10 Teiskon kirkossa
27.10. Tero Matilainen, Tuuli Muraja
Pyhäinpäivän messu 2.11. Tero Matilainen, Tuuli Muraja, Kirkkokuoro. Messussa sytytetään kynttilät vuoden aikana poisnukkuneiden muistoksi. Teiskon srk-kodilla kirkkokahvit
3.11. klo 18 **Iltakirkko** ja ehtoollinen, Tero Matilainen, Tuuli Muraja, Iltakirkon kuoro. Teiskon srk-kodilla iltatee

Muut
Kuorannan kotipyhäkoulu 27.10. klo 15 Hakamaalla, Kuorannantie 511

Keski-Teiskon pyhäkoulu 27.10. klo 15 Teiskon srk-talo

Seppeleilta 28.10. klo 18 Teiskon srk-talo. Kokoonnumme Pyhäinpäivän alla valmistamaan havuseppeleitä. Samalla voimme yhdessä muistella poisnukkuneita läheisiämme. Materiaalit saat paikan päältä tai voit tuoda mukanas. Tied. Pirjo Torikka p. 050 563 3724

Ehtoollishartaus ja kahvitarjoilu 29.10. klo 13 Kotilinnan kerhohuoneella, Ullakonvainio 5. Jutilan seurakuntapiirin kahvitarjoilu

Naisten matkakumppanuusilta 31.10. klo 18 Kämnneniemen kerhohuone, ryhmätila.
Illassa gambialainen hyväntekeväisyysbasaari hemmottelun ja saunan lisäksi. Koruja, mekkoja, kasseja ym. Tuotto Gambian lasten auttamiseen koulutielle. MMK. Maailma, Me Kaikki ry:n kautta. Tied. Pirjo Torikka p. 050 563 3724

TUOMIOKIRKKO-SEURAKUNTA

Messut
klo 10 Tuomiokirkossa
27.10. Työhyvinvoinnin kirkkopyhä, radiojumalanpalvelus, Antero Niemi, Olli Hallikainen, kanttori Tuomas Laatu, urkuri Henri Hersta, Pirkan pojat A-kuoro
Pyhäinpäivän messu 2.11. Olli Hallikainen, Merja Halivaara, kanttori Tuomas Laatu, urkuri Henri Hersta, Kirkkokuoro. Messussa luetaan vuoden aikana poisnukkuneiden nimet
3.11. Mari Korhonen-Hieta, Olli Hallikainen, kanttori ja yksinlaulu Tuomas Laatu, urkuri Henri Hersta

Muut
Katariinan Seniorit 28.10. klo 9.30 srk-koti Katariina. Jumppa ja kahvihetki. Minna Sormunen kertoo diakonian historiasta

HETI hengellinen tiistaikerho 29.10. klo 13–14.30 Seurakuntien talo, Emmaus, Kirkkomme perusta nyt, Esa Eerola. Vetäjinä Sirkka Vilenius ja Tuula Kivimäki

VIINIKAN SEURAKUNTA

Messut
klo 10 Viinikan kirkossa
27.10. SLS:n kirkkopyhä, Tuija-Riitta Heiskanen, Maarit Kuusisto, Veikko Myllyluoma, kanttori. Messun jälkeen kirkkokahvit ja lähetystilaisuus srk-salissa. Mukana Taiwanin lähetti Tuija-Riitta Heiskanen
Pyhäinpäivän messu 2.11. Jussi Mäkinen, Daniel Hukari, kanttori: Veikko Myllyluoma, Kirkkokuoro. Messun jälkeen tilaisuus omaisensa menettäneille
3.11. Ismo Kunnas, Jussi Mäkinen, kanttori Veikko Myllyluoma

Muut
Hiljainen iltakirkko 24.10. klo 19 Viinikan kirkko. Ismo Kunnas

Sanan ja rukouksen iltapäivä 26.10. klo 16

Uskon perusasiat syynissä

Onko rippikoulusta aikaa vai jäikö se käymättä? Uskon perusasiat ovat syynissä rennossa ilmapiirissä Alfa-kursilla perjantaisin 25. loka-kuuta lähtien Linnainmaan seurakuntakeskuksessa.

Kurssi jatkuu viikoittain tammikuun puolelle ja siihen sisältyy yhteinen leirivuorokausi 29.–30. marraskuuta Torpan leirikeskuksessa Ylöjärven Siivikkalasaa.

Kurssi-ilta alkaa yhteisellä aterialla kello 18.

– Illan aikana kuullaan myös kiinnostava luento. Pääpaino on pienryhmäkeskustelussa, jossa on lupa myös olla hiljaa. Kaikki kysymykset ovat sallittuja, fanaattisuus ei, kertoo Alfa-kurssista vastaava pastori **Kaisa Yrjölä** Messukylän seurakunnasta.

Mainitse mahdollisista ruoka-ainerajoitteista il-

moittautumisen yhteydessä. Kurssilla peritään materiaalimaksuna 8 euroa ja osa viikonlopun kustannuksista. Tarjoiluiden kustannuksiin voi halutessaan osallistua.

Lisätietoja ja ilmoittautumisen: hjar.paajanen@gmail.com tai p. 040 7081063.

Nimekäs muusikkojoukko koolla hyväntekeväisyystapahtumassa

Nimekkäät esiintyjät ja kuumana poreileva soppatykki takaavat hyvän tunnelman Nääshelppi-tapahtumassa, joka järjestetään sunnuntaina 3. marraskuuta kello 12 Keskustorilla.

Nääshelppi on hyväntekeväisyystempaus, jossa vähävaraisten tamperelaisille tarjotaan ateria. Tarjolla on kuumaa keittoa, grill-

limakkaraa, voileipiä ja mehua. Ruokaa on varattu noin 500 hengelle. Ruoka on saatuna lahjoituksena.

– Tapahtuma sai alkunsa halusta auttaa. Haluamme osoittaa, että kuka tahansa voi ryhtyä toimeen, jos on tahtoa ja jonkin verran aikaa. Välttämättä ei tarvita isoja organisaatioita, kertoo **Kati Pellinen**, joka vastaa

järjestelyistä ystävänsä **Eila Rooselin** kanssa. Mukana on lisäksi noin kymmenen hengen tiimi.

Vapaaehtoistyön hengesä mukaan on lähtenyt myös joukko muusikoita ja laulajia. Tilaisuudessa esiintyvät **Dave Lindholm**, **Harri Marstio**, **Sami Hintsanen**, **Nina S. Newton** ja **Mikko Alatalo**.

Pertti Laanti

Dikoni on vähävaraisten ja kadulla elävien lasten keskus. Seuraava auttamismatka suuntautuu Viipuriin 23.11.

Joulupaketteja Viipurin varattomille lapsille ja perheille

Tamperelaiset vapaaehtoiset ovat tehneet auttamis- ja lähialueyhteistyötä Venäjälle useiden vuosien ajan. Viipuriin lähdetään jälleen joululahja- ja tutustumismatkalle viikonloppuna 23.–24. marraskuuta.

– Tarkoituksena on toimittaa joulupaketteja ja avustustavaraa varattomille lapsille ja perheille Viipuriin. Niiden jakamisesta perillä huolehtivat vähävaraisten lasten keskus Dikoni ja Viipurin evankelis-luterilainen seurakunta, kertoo avustustyötä johtava opettaja **Pertti Laanti**, joka itse lähtee viemään lahjalastia Viipuriin.

Joulupaketteihin voi pakata esimerkiksi sukat, lapaset tai jonkin muun pienen vaateen, makeisia, pähkinöitä, rusinoita, lelut ja kyniä.

Dikonissa tarvittaisiin taulutelevisiota, pesuaineita, hygieniatarvikkeita sekä lasten vaatteita ja kenkiä. Seurakunnassa toivotaan kahvipaketteja sekä vaatteita. Vaatteet, kengät ja lelut voivat olla käytettyjä.

Kummitoiminta suunnitteilla

– Dikonissa suunnitellaan myös kummilapsitoiminnan aloittamista. Toiveis-

sa on, että viipurilaiset vähävaraiset lapset ja perheet saisivat kummeja Suomesta. Kummi voisi tukea näin lasten elämää ja koulutusta, kertoo Laanti, joka muutama viikko sitten kävi Viipurissa.

Dikoni on nykyisin Inkerin evankelis-luterilaisen kirkon hallinnoima yksikkö. Aiemmin toiminnasta vastasi Lahden Diakonasäätiö. Tamperelainen Dikonin ystävät -vapaaehtoisverkosto on vuosia kerännyt lahjoitusvaroja Viipuriin ja lähiympäristöön.

– Toiminta on lupaavasti kehittynyt. Mukana on nyt 32 lasta. Keskuksessa on yöpymismahdollisuus noin kymmenelle lapselle, kertoo Laanti.

Dikonin toiminnasta ja auttamistyöstä kiinnostuneilla on mahdollisuus lähteä tutustumaan keskukseseen 23.–24.11. Lisäksi matkaohjelmassa on lounas kirkolla, kynttiläkävely kolmen kirkon sankarihautoilla ja vierailu Viipurin koiratarhaan.

Viipurin-matka maksaa hotellimajoituksineen ja viisumeineen 155 euroa hengeltä. Viimeinen ilmoittautumispäivä perjantaina 8.11.

Ilmoittautumiset ja tiedustelut: pertti.laanti@suomi24.fi tai p. 040 587 7722

Viinikan kirkko. ”Miten Jeesus opettaa meitä rukoilemaan” Ulla-Chirstina Sjöman, Jussi Mäkinen, Veikko Myllyluoma ja Koivistonkylän aamurukoussolu

social for everyone.
27.10. Ville Aalo
3.11. Tuomas Mäkipää from the Anglican Church in Finland

Pyynikki församlingshem, Kisakentänkatu 18. Du är också alltid välkommen att ringa kansliet tel. 040 804 8150.

ENGLISH SERVICE

English Service at the Old Church every Sunday at 4 p.m. Sunday School for kids, coffee

SVENSKA FÖRSAMLINGEN

Tammerfors svenska församling firar tillsvidare gudstjänst/högmässa varje söndag kl 10.30 i

AVOIN KIRKKO

Aleksanterin kirkko on avoinna arkisin ma–pe klo 12–18, jolloin paikalla on päivystävä seurakuntalainen.

Pappi on tavattavissa ma–pe klo 16–18. Rukoushetki ma–ke, pe klo 17.
Ehtoollishartaus torstaisin klo 17. Raamatunluku- ja rukoushetki tiistaisin klo 12. **Rukoilevat äidit** (kansainvälinen rukousketju) tiistaisin klo 17.30. **Junnukappeli** eli **avoimet ovet koululaisille** keskiviikkoisin klo 14–16. **Rukouspiiri** perjantaisin klo 12.

GOSPEL CORNER

Vanha kirkko **ke 6.11.** klo 18.30. Toinen jalka taivaassa, toinen Tampereella. Mukana mm. Ulla Halttunen, Liisa Lindell ja With Christ now -houseband joht. Seppo Lindell. Raamatun evästä tarjolla musiikin lomassa

ETSIJÄT JA EPÄILIJÄT

keskiviikkoisin klo 17–19, joka toinen viikko Seurakuntien talo, Näsiliinnankatu 26, Emmaus (2. krs)
30.10. Kummiuden haasteet
Lisät. Ville Aalo p. 050 468 8484, ville.aalo@evl.fi

HYVIEN TEKÖJEN KAUPPA

Kauppa avoinna arkisin klo 9–17 osoitteessa Seurakuntien talo, Näsiliinnankatu 26. Tule tekemään löytöjä lähetyksen sekä kansainvälisen ja paikallisen diakonian hyväksi

ILKON KURSSIKESKUS

Naisten Hengellinen Teematiistai 29.10. klo 18 Ilkon kurssikeskus Tapaaminen Raamatun, rukouksen ja keskustelun merkeissä. Illassa tutkimme yhdessä Apostolien tekoja, rukoilemme omien ja yhteisten asioiden puolesta. Kahvikolehti on vapaaehtoinen ja ohjataan tänä vuonna Hanna-työlle. Lopuksi saa pulahtaa avantoon ja nauttia lampisaunan lämmöstä. Oma pyyhe mukaan

ISÄNPÄIVÄLOUNAS

su 10.11. Kalevan kirkon alasali, kattaukset klo 12 ja 14. Aikuiset ja yli 15-vuotiaat 24 €, 7-15-vuotiaat 12 €, alle 7-vuotiaat ilmaiseksi. Maksun voi maksaa myös etukäteen suoraan Suuntatyttöjen tilille FI09 1277 3000 1183 70, viestiksi: ”Isänpäivälounas”,

varaajan nimi ja henkilömäärä. Pöytävaraukset ke 6.11. mennessä Kirsti ”Kippara” Nurmiselle, puh. 040 540 2792. Ilmoitettahan seurueenne koon lisäksi mahdolliset erityisruokavaliot sekä kumpaan kattaukseen olette tulossa. Järj. partiolippukunnat Kalevan Karhut ja Kalevan Suuntatyöt. Tapahtuman tuotto käytetään lippukuntien toiminnan tukemiseen.

LÄHDEKAPPELI

Seurakuntien talossa, Näsiliinnank. 26, avoinna hiljentymistä varten arkisin ma-to klo 8–15 ja perjantaisin klo 8–14

NAISTEN VAPAAILTA

Finlaysonin kirkko **ti 5.11.** klo 18.30. ”Liian kiltit aikuiset”, Anna-Liisa Valtavaara. Musiikista vastaavat Elina Vettenranta ja Outi Palomäki säästäjineen

MUMMON KAMMARI

Vapaaehtoisen vanhustyön keskus Mummon Kammarin Lähimmäisavunvälitys vanhuksille.
Seurakuntien avunvälitys ma–pe klo 9–13 p. 03 219 0711
Toimisto p. 03 219 0455 ma 9–17, ti–to 9–14. Otavalankatu 12 A

Kyläpaikka kaikenikäisille ma–to 10–14
Näyttely Taiteilija PEE, Ohikiihtävä elämä
Leskien Klubi -kahvila ke **30.10.** klo 10–12 ja ma **18.11.** klo 18. Tervetuloa mukaan, kun pahin surusi on helpottanut. Aamuhartaus ja toivevirsiä kotialttarin äärellä torstaisin klo 10, tervetuloa.
Perehdytys vapaaehtoiseen vanhustyöhön ti 5.11. klo 13–15 jatkuen ti 12.11. Tiedustelut ja ilmoittautuminen toimistoon tai kotisivuilta www.mummonkammari.fi
Viel on virtaa- ja tietsikkat-paitojen myynti (á 20 €) toimistosta (2. krs) ma 9–17, ti–to 9–14 Tuotto nuorten työllistämiseen vanhusten ulkoiluavuksi.

MUSTA LAMMAS

asunnottomien ja päihdeongelmaisten

päiväkeskus, Pellavatehtaankatu 17 G, p. 03 389 1841.
Avoinna ma–to klo 7.30–13, pe klo 7.30–11.30.
Vaatepalvelu auki ma–to klo 7.30–12, pe klo 7.30–11 Vaatepalvelun lahjoitukset p. 040 804 8143
Puuro ma–pe klo 9–11 Ruokaa jaetaan sitä mukaa kun lahjoituksia tulee.

Lauantaiaukiolo klo 10–13. Tarjolla puuroa, leipää ja kahvia.

Pullakirkko perjantaisin klo 9.30–10. Tarjolla leipää ja kahvia. 25.10. Kari Kuusisto, 1.11. Teppo Lehtonen

MYÖTÄTUULI

Yhteinen vammaistyö Aurinkoklubi lidesranta 5, joka tiistai klo 17–19. Ota yhteys etukäteen avustajatarpeen vuoksi Liisa Hoikkanen p. 050 413 1909.

Kuurojentyö Su 3.11. Tampereen kuurojen 105. kirkkopäivä Aitolahden kirkko (Jenseninkatu 4) klo 14 Viittomakielinen messu, kirkkokahvit ja ohjelma, juhlapuhujana pastori Kati Eloranta

Viittomakielinen Perhekerho, lidesranta 5, **ke 6.11.** klo 10–12. Lastenhoito järjestetty.

Näkövammaistyö Myötätuuli, Ilmarinkatu 10 to 24.10. klo 13 ”Ollaan yhdessä” pe 25.10. klo 10–12 Laulamme yhdessä, Tuija Kurki laulattaa, sanomalehdenlukua to 31.10. klo 13 Pyhäinpäivän virsiä ja hartaus

NUORET AIKUISET/ UUSI VERSO

Varikkomessu. Hyvää musaa ja Jumalan sanaa rennossa ilmapiirissä!
27.10. klo 17 Pispalan kirkko
3.11. klo 17 Aleksanterin kirkko
www.uusiverso.fi

PALVELEVA PUHELIN

Keskusteluapua su–to klo 18–01 sekä pe ja la klo 18–03, p. 010 190 071 sekä www.evl.fi/palvelevanetti

PUOLEN TUNNIN MESSU

Suurella Sydämellä Klubi, Näsiliinnank. 26, katutaso

Metkaa ohjelmaa koko perheelle 1950-luvun tyyliin

METKAA on koko perheen viikonlopputapahtuma, joka järjestetään 26.–27. lokakuuta kello 11–17 Työväenmuseo Werstaalla.

Tarjolla on pelejä, askartelua ja leikkejä 1950-luvun tyyliin. Kumpanakin päivänä on myös ohjattuja lasten leikkihetkiä. Leikkirata johdattaa erilaisille museon näyttelyistä rakennetuille puuhapisteille Pertsan ja Kilun hengessä.

Lauantaina ja sunnuntaina kello 13 Tampereen seurakuntien Mummon Kammarin vapaaehtoisten Muistojen muotinäytös johdattaa 1950-luvun muodin, arkivaatteiden ja juhlan tuntuun.

Lasten runohetkessä runoilija **Kirsi Kunnas** lukee runojaan lauantaina kello 16.

Vanhat velot -yhdistys esittelee 1950-luvun polku-pyöriä. Lauantaina kaupun-

ginkirjaston liikkuva lainauspiste esittelee 1950-luvun kirjoja.

Kaukajärven Marttojen Kotinurkassa tunnusteltavana on paljon arkista tavaraa 1950-luvulta. Tapahtumassa saa myös 1950-luvun parhaat kauneudenhoitonsit hienoilte naisille.

Tapahtumaan on vapaa pääsy. Työväenmuseo Wers-taan osoite on Väinö Linnan aukio 8. ■

Mummon Kammarin vapaaehtoisten Muistojen muotinäytös johdattaa 1950-luvun tunnelmiin Metkaa-tilaisuudessa. Heinäpeltokuvassa ovat ryhmän ohjaaja Hanna Valtonen ja Julia Pelkonen. Kuva on julkaistu ryhmän tekemässä vuoden 2013 kalenterissa.

Sara Pihlaja

Puolituntinen ehtoollisjumalanpalvelus

klo 10
27.10. Kati Eloranta, Jussi Laine
3.11. Jari Pulkkinen, Jussi Laine
Tied. Pastori Jussi Laine
050 302 7781 jussi.laine@evl.fi

PÄIVÄRAAMATTUKOULU

torstaisin klo 9.30–13.15
Kalevan kirkon srk-sali
Huom! ei ruokailua.
Syksyn teema: Lähemmäksi Jumalaa. Aamupäivän luentojen teemana Raamatun aarteita, iltapäivän aiheina Raamatun henkilöt.
24.10. Herra on paimeneni (Ps.23), Jussi Mäkinen; Raamattuvisa, Seppo Lappalainen.
31.10. Kultainen sääntö, Sami Uusi-Rauva, Johannes, Armi Taponen
Lisät. Ville Aalo p. 050 468 8484, ville.aalo@evl.fi

RUKOUKSEN TALO

www.rukouksentalo.fi
Rautatienkatu 22
(Huom! uusi osoite)

Yhteistä rukousta arkisin klo 9–11
Nuorten rukousskoulu
Preikkari parittomien viikkojen maanantai klo 18
Nuorten Praisekuoro ja bändi parillisten viikkojen maanantai klo 18
Iltarukous kerran kuussa keskiviikkoisin klo 18–20,
30.10. ja **27.11.** (Huom! Hämeenpuisto 15 A 4)

Haukiluoman srk-talo
Rukoustunti 28.10. ja **4.11.** klo 18 Kaipaako rakentumista, yhteyttä. Tule rukoilemaan ja rukoiltavaksi.
Rukousilta 31.10. klo 18.30 Vapauttava ristin työ, Reino Virtanen

Koivistonkylän srk-talo
Aamurukoussolu maanantaisin ja keskiviikkoisin 6–7.30. Tied. Anne Tuhkanen p. 044 218 0010

SANAN LÄHTEILLÄ

23.10. klo 18.30 Vanha kirkko. Toivo ja elämä, Satu Eerola ja Olli Seppänen. Musiikista vastaavat Minna ja Jussi Pyysalo. Illoissa kohtaamme omaa minuuttamme ja elämämme kysymyksiä Raamatun valossa. Kristitty psykologi Satu Eerola lähestyy asiaa psykologian silmin ja vierailevat raamattuopettajat luotaavat asiaa Raamatun maailmasta käsin.
Järj. KRS ja Tuomiokirkkosrk

SENIORIFOORUM

Aleksanterin kirkon krypta **to 24.10.** klo 13. Rohkea ikääntyminen, seniorityön koordinaattori Kristiina Nordman. Edullinen kahvitarjoilu klo 12 al

SEURAKUNTIEN KIRJASTO

Näsilinnankatu 26 (5. krs) ma-pe klo 9.30–15.30 ja ke klo 17 asti. Tervetuloa tutustumaan!

SEURAKUNTIEN TALO

Näsilinnank. 26
PL 226, 33101 Tampere
p. 03 219 0111
(vaihte), avoinna 8.30–15.45
Katutason asiakaspalvelupiste
· Keskusrekisterin asiakaspalvelu
· Hautaus-toimen asiakaspalvelu
Avoinna arkisin klo 9–15.

SEURAKUNTIEN AVUNVÄLITYS

Puhelinpalvelu avoinna arkisin klo 9–13 numerossa 03 219 0711.
Pyydä Apua -palvelu internetissä www.suurellasydamella.fi

SILMUKKA

Pispalanvaltatie 16 C.
Silmukka on **suljettu 10.11.** saakka. Aloitamme yhdessä

aamukahvin merkeissä ma 11.11.klo 9. Tied. diakoni Pia Ojalahti p. 050 434 3315

SINKUT

www.tampereensinkut.fi
Sinkkuilta 29.10. klo 18–20 Aleksanterin kirkon krypta. Terveisiä Yksinelävät palvelujen tuottajina –seminaarista. Miten palvelut kohtaavat yksinelävien tarpeita? Mitä sinä toivot sinkkuiltoilta? Ehdota ohjelma-aiheita! Lisät. sari.peltonen@evl.fi p. 050 381 7177

SURURYHMIÄ

Kalevan kirkolla **6.11.** klo 18 alkaen. **Kokoon-tumiset keskiviikkoisin 6.11.–4.12.** Kalevan kirkko, sali 5. Mukana pastori Minna Rahko ja diakoni Anne Joronen. Tied.

KRISTILLISET JÄRJESTÖT

ESIKOISLESTADIOLAISET Kurjentaival 22, 33100 Tampere
(Vastapäätä Viinikan kirkkoa)
Seurat Pyhäpäivisin klo 14.00
Kanssapuheet (raamatun tutkiminen)
Tiistaisin klo 13.00 ja torstaisin klo 18.30
Nuortenilta Tiistaisin klo 19.00
Tervetuloa!

HERÄTTÄJÄ-YHDISTYS Pe 25.10. klo 18 Aleksanterin kirkossa Herättäjä-Yhdistyksen nuorisotyön 40-vuotis-juhlavuoden juhlaikonsetti. Katso ihmistä. Mukana mm. Jaakko Löytty, Jouko Mäki-Lohiluoma, Mika ja Teppo Nuorva, Pekka Kosonen, ohjelma 10 euroa.

TAMPEREEN RAUHANYHDISTYS Nekalankulma 1
www.tampereenrauhanyhdistys.fi
Seurat sunnuntaisin klo 16, keskiviikkoisin ja lauantaisin klo 19
La 26.10. Lempäälän ry:n myyjäiset klo 16 ja iltaohjelmaa klo 19 ry:llä
Su 27.10. messu klo 10 Pälkäneen kirkossa, klo 11 pyhäkoulu, seurat klo 13 ja 16 ry:llä
Ma 28.10. seurat klo 16 Koukkuniemen vanhainkodin os.14
Ti 29.10. naistenilta klo 18.30
Pyhäinpäiväseurat **2.–3.11.**
2.11. seurat klo 13.30, 16 ja 18.30 ry:llä
3.11. messu klo 10 Härmälän kirkossa ja seurat klo 13 ja 16 ry:llä
Tervetuloa!
Seura-aikoina seurat kuunneltavissa osoitteesta www.tampereenrauhanyhdistys.fi eri Pirkanmaan rauhanyhdistyksiltä

Suurella Sydämellä -klubi on kaupunkilaisten olohuone

Seurakuntien talon Suurella Sydämellä -klubi on kaupunkilaisten avoin olohuone iltapäivisin kello 14:n jälkeen. Klubilla on ilmainen langaton netti, kahvia, iltapäivälehtiä, kännykkälataamo ja dokumenttien skannauspalvelu. Klubi sijaitsee osoitteessa Näsilinnankatu 26, katutasossa. Iltaisin klubilla järjestetään teemailtoja kello 18 lähtien.

Vapaaehtoisen auttamisen ringit kokoontuvat maanantaisin kello 18. Maanantaina 28.10. teemana on raha-asianeuvonta. 4.11. kerrotaan, miten pääsee tekemään remonttihommia vapaaehtoistyönä.

Kansainvälinen kulttuuri-kahvila kokoontuu tiistaisin kello 18. Tarjolla on hauskaa suomen kielen opetusta, uusia ihmisiä ja erilaisia kulttuurereja, kahvia ja pelejä. Samalla voi ilmoittautua vapaaehtoiseksi tukihenkilöksi Tampereelle muuttaneille pakolaisille. Lapsille on leikkipaikka. Keskiviikkoisin kello 18 käydään avointa keskustelua ja ajatustenvaihtoa eri katso-musten näkökulmista. Keski- viikkona 23.10. puhutaan kärsimyksestä.

– Mietimme muun muassa, miksi ihmiset joutuvat kärsimään. Mitä kärsimyksestä voi oppia? Jalostaako kärsimys, avaa yhteiskunnallisen työn diakoni **Sari Peltonen**, joka juontaa iltoja yhdessä pastori **Ilmari Karjalaisen** kanssa.

Suurella sydämellä

Keskiviikkona 30.10. teemana on riisiä vai perunaa. Silloin käydään keskustelua kaupan ja kulutuksen etiikasta sekä maailmanlaajuisista vuorovaikutussuhteista.

Keskiviikkona 6.11. aiheena on vastuullisuus. Yhteiskunnallisen työn johtaja **Iikka Hjerpe** kyselee, mikä on vastuumme elämänvalinnos-samme.

Torstaina 24.10. klubilla on vieraana video- ja valokuvataiteilija, mediakasvattaja **Maikki Kantola**. Iltaa isännöi Mustan Lampaan johtaja **Marko Ajanki**. Torstaina 31.10. esiintyy Yhden Joukon yhtye eli **Jouko Mäki-Lohiluoma**. Alkusanat sanoo **Matti Helin**.

7.11. vuorossa on Sons Of Abraham MCC:n presidentti **Ari Santaharju**, joka kertoo motoristien työstä koulukiusaamista vastaan.

Mitä hyvää Sinä voisit tehdä? Perjantaisin kello 18 voi tutustua vapaaehtoisen auttamisen mahdollisuuksiin. Paikalla cappuccinon äärellä rennoissa tunnelmissa on vapaaehtoisia auttajia, vapaaehtoistyön ohjaajia, musaa ja pelejä.

Sunnuntaisin vietetään Puolen tunnin messua kello 10. ■

Kirkkosanommat

www.tampereenkirkkosanommat.fi

56. vuosikerta

Julkaisija

♦ Kustantaja: Kotimaa Oy

♦ Julkaisija: Tampereen ev. lut. seurakunnat, p. 03 219 0111

♦ **Toimitus:** päätoimittaja Marja Rautanen
♦ **Toimitussihteerit:** Kirsi Airikka, p. 050 381 0970 ja Asta Kettunen, p. 050 438 2716
s-posti: tampereenkirkkosanommat@evl.fi ja etunimi.sukunimi@evl.fi
Osoite: Seurakuntien talo, Näsilinnankatu 26, PL 226, 33101 Tampere.
♦ **Ilmoitusmyynti:** Kotimaa Oy, PL 279, 00181 Helsinki, Ilmoitusmarkkinointi Jaana Mehtälä, p. 020 754 2309, 040 509 4962, jaana.mehtala@kotimaa.fi

♦ **Ilmoitusvalmistus:** ilmoitusmyynti@kotimaa.fi.
Huom! s-postiviesteihin maininta Tampereen Kirkkosanommat
♦ **Jakelu:** Tampereen Ykkösjakelut Oy
♦ **Jakeluhuomautukset:** p. 03 3140 4200, www.ykkosjakelut.fi
♦ **Taitto:** Kotimaa Oy
♦ **Tilaukset:** tilauspalvelut@kotimaa.fi, p. 020 754 2333, fax: 020 754 2342
♦ **Painosmäärä:** 103 500 kpl
♦ **ISSN:** 1237-9603, äänite: 1237-959X
♦ Seuraavat lehdet ilmestyvät: 6.11.2013, aineisto 23.10.2013 mennessä, 20.11.2013, aineisto 6.11.2013 mennessä

Tarvitsetko Sinä Länsi-tamperelainen tai läheisesi apua

Tilaa kotitalousvähennykseen oikeuttavat palvelumme

- * peseytymis- ja pukeutumisapua
- * asiointiapua mm. apteekki, kauppa ja kela
- * ulkoilutusta ja seurustelua
- * lääkkeenjako ja haavahoidot
- * kodin muutostöiden kartoitus
- * päiväkeskuspäivä omaishoidon palvelusetelillä

 Käräjätörmä 12, 33310 Tampere
puh. 050 493 3235
kotihoiva@kotipirttiry.fi, www.kotipirttiry.fi

Thmiselle joka uskoo asiaansa

J.I. WAHLBERG OY
Vuodesta 1891

Hämeenkatu 27, Tampere
☎ 03-212 9645
www.jiwahlberg.fi

- JALOKIVET
- KIHLAT
- LAHJAESINEET
- KORUT
- KELLOT
- TILAUSTYÖT

Sydämellistä palvelua jo 16 vuoden ajan

Ammattitaitoinen henkilökuntamme: sairaanhoitajia, lähi- ja kodinhoitajia valmiina auttamaan tarpeidenne mukaan:

- kotisairaanhoito
- omaishoitajien vapaat
- kotipalvelu
- lastenhoito
- juhla-apu
- siivoukset
- pienet pihatyöt

Muistathan kotitalousvähennyksen...

Hoito- ja hoivapalvelu
Taru Koskivuori
sairaanhoitaja
p. 040 561 2782
www.hoitajahoivapalvelu.fi
taruelisa@elisanet.fi

Sivut sujuvasti nettiin
www.sujuu.fi

kumppanina

Kodinavux Oy on Suomen suurin kodinhoitopalvelujen yritys. Tarjoamme myös monipuolisia palveluja kotona asuville senioreille Tampereella ja pääkaupunkiseudulla.

Luotettavaa, yksilöllistä kotipalvelua senioreille

Muista kotitalousvähennys!

Ammattitaitoiset kodinhoitajamme auttavat Sinua selviytymään kodin askareista. Tampereella asuvana seniorikansalaisena saat kotipalvelumme **edullisesti arvonnäköverotomana**. Tämän lisäksi saat tehdä palvelumme kustannuksista 45%:n kotitalousvähennyksen verotuksessaasi.

Tilaa maksuton kotipalvelusuunnitelma puh. 020 768 9761 tai internetin kautta
www.kodinavux.fi

KODINAVUX
Koti ja työ tasapainoon

Hämeenkatu 5 A, 33100 Tampere, sähköposti: tampere@kodinavux.fi

ASIANAJOTOIMISTO
ARJA LUOMA OY
RONGANKATU 4 D,
33100 TAMPERE
PUH. (03) 2633 500

Jalkahoito kotikäyntinä 46/51€

Jalkojenhoidon ammattitutkinnon suorittanut sairaanhoitaja
Satu Laurell
p. 050 558 0232

LAKITOIMISTO RAJAMÄKI

- perunkirjoitukset ja perinnönjaot
- avioerot ja ositukset
- lasten huolto-, tapaamis- ja elatusasiat
- testamentit ja avioehdot
- kauppakirjat ja sopimukset
- riitaoikeudenkäynnit
- rikosoikeudenkäynnit

Maksuton puhelin- ja sähköpostineuvonta
Itsenäisyydenkatu 2, Tre
Puh. 010 666 4433

Matkapuhelimesta 8,35 snt/puh + 17,17 snt/min, lankapuhelimesta 8,35 snt/puh + 6 snt/min (alv 24%).
vesa.rajamaki@lakitoimisto.com

Esitykset Pispalassa:
SATUVARJON ALLA:
KUK-KUUI
vauvateatteria

la 26.10.	klo 14.00 (kantaesitys)
ke 30.10.	klo 10.00
to 31.10.	klo 10.00 ja 13.00
pe 1.11.	klo 10.00
ti 5.11.	klo 10.00 ja 13.00
ke 6.11.	klo 10.00
to 7.11.	klo 10.00
la 9.11.	klo 14.00
ke 13.11.	klo 10.00 ja 13.00
to 14.11.	klo 10.00 ja 13.00
pe 15.11.	klo 10.00
la 16.11.	klo 14.00
ti 19.11.	klo 10.00 ja 13.00
ke 20.11.	klo 10.00
to 21.11.	klo 10.00
la 23.11.	klo 14.00

Tiedustelut ja ryhmämyynti: (03) 3124 1313
lippu.fi + 0600 900 900
1,97 €/MIN. + PVM | KLO 7-22
Klikkaa netissä: www.teatterimukamas.com
Pispalan valtatie 30, Tampere

Ilmoittaja, ota yhteyttä.

Ilmoitusmarkkinointi
Jaana Mehtälä
020 754 2309,
040 509 4962
jaana.mehtala@kotimaa.fi

KOTIMAA

 Virrassa

Kolme pukkia sillalla – kuka niistä on suurin?

Iloisia uutisia Karjalan vanhasta pääkaupungista: kansallisarkkitehtimme **Alvar Aallon** 1930-luvun loistoluomus, Viipurin kirjasto, on entisöity vuosikymmenien odotuksen jälkeen loistokuntoon.

Torkkelipuiston valkoinen kaunotar on koko olemassaolonsa aikana palvellut sekä suomalaisia että venäläisiä viipurilaisia alkuperäisessä tarkoituksessaan, kirjastona. Olemme saaneet lukea kirjaston rappeutumisesta. Viimein on löytynyt rahaa ja kulttuurista tahtoa palauttaa kirjasto alkuperäiseen upeaan asuunsa. Tahto on tullut Suomesta, raha pääosin Venäjältä. Eläköön Suomen ja Venäjän rauhanomainen rinnakkaiselo!

Meillä tamperelaisilla ja viipurilaisilla on paljonkin yhteistä kaupunkiemme imagossa ja kulttuuriperinteissä. Tampereen kaunis Metso-kirjasto sijaitsee bulevardimaisen puiston kupeessa, aivan kuten Viipurinkin kirjasto. Viipuri menetti sotien jälkeen maamme toiseksi suurimman kaupungin tittelin Tampereelle, joskin aika ajoin tämä kakkospaikka on mennyt väliaikaisesti Turulle. Turkulaiset mahtailevat silläkin, että heidän satamakaupunkinsa muistuttaa Viipuria merellisyydessään ja keskiaikaisessa historiassaan. Ja ovatpahan turkulaisetkin hiljattain rakentaneet upean valkoisen kirjastonsa Aurajoen puistomaisemaan.

Kirkollisesti Viipuria yhdistää Tampereeseen asia, joka sitä Turusta erottaa. Kuningas **Kustaa Vaasa** lohkaisi vuonna 1554 silloisesta koko Suomen alueen käsittävästä Turun hiippakunnasta itäisen Suomen uudeksi kirkkohallintoalueeksi Viipurin hiippakunnan. Noin 50 vuotta piispanistuin ehti sijaita Porvoossa 1800–1900 -lukujen vaihteessa, kunnes se siirtyi Tampereelle. Historian kellojen iloista karjalaisista kilinää lienee se, että Tampereen piispalla, **Matti Revolla**, on vahvat viipurilaiset sukujuuret. Myös hiippakunnan ensimmäinen piispa, **Paavali Juusten**, oli Viipurin poikia.

Viipurista kuuluu huonojakin uutisia. Viime vuosina Viipurin vanhan kaupungin keskiaikaisia rakennuksia on ryhdytty purkamaan uudisrakentamisen tieltä. Syyksi on ilmoitettu, että talot ovat liian huonokuntoisia kunnostettaviksi. Todellinen iso paha susi on kuitenkin liikemiesten bisnesajattelu; arvokkaat keskustan tontit tahdotaan valjastaa tuottavampaan käyttöön.

Ei siis sen kummempaa kuin mitä Tampereella ja Turusakin on tapahtunut. Vanhojen puutalojen purkamista ryhdyttiin 1970-luvulla kutsumaan turuntaudiksi. Sitä on sairastettu Tampereellakin. Miksi Kytälän, Amurin ja Tammelan puukaupunkikorttelit hävisivät? Ja mistä taudista kertovat sotiin jälkeisten aivoriihien ehdotukset Tampereen raatihuoneen ja Keskustorin Vanhan kirkon purkamisesta?

Niin elävät nyt nämä kolme – Viipuri, Tampere ja Turku. Mutta suurin niistä on se, joka takoo puskuhakkurit auroiksi ja taittaa hengenpeistä kauniissa kirjastoissaan harrastaen oman kaupunkinsa menestystä isiensä työtä kunnioittaen.

Hannu Kilpeläinen
Kirjoittaja on Karjalan Liiton eläkkeellä oleva toiminnanjohtaja ja nykyinen hengellisen toimikunnan puheenjohtaja.

Kolumneja voi kommentoida osoitteessa
www.tampereenkirkkosanomat.fi/blogi.

Reiluja valintoja

Reilun kaupan viikon aikana 21.–27. lokakuuta Reilu kauppa näkyy ympäri maata tapahtumina, tarjouksina, tempauksina ja mainonnassa.

Teemaviikon tavoitteena on tehdä tunnetuksi Reilun kaupan periaatteita ja kannustaa kuluttajia eettisesti kestäviin valintoihin.

Keskiviikkona 23.10. kello 17–20 vietetään Nothing like chocolate -iltaa elokuvateatteri Niagarassa ja Ravintola 931:ssä. Ohjelmassa on palkittu dokumenttielokuva maailman pienimmästä suklaatehtaasta, ghanalaisen Reilun kaupan kaakaonviljelijän vierailu, musiikkia sekä Reilun kaupan suklaiden ja viinien maistelua.

Tapahtuma on maksuton ja avoin kaikille. Järjestelyistä vastaavat Reilun kaupan kaupunki -hanke, Eettisen kaupan puolesta ry ja Maailmankauppa Tasajako.

Teemaviikolla kaikkia tamperealaisia kannustetaan viettämään Reiluja kahvitaukoja. Järjestäjinä voivat olla työpaikat, järjestöt, seurakunnat, kahvilat ja ravintolat sekä ihan ketkä tahansa aiheesta innostuneet kahvinjuojat.

Järjestämällä Reilun kahvitauon ja ilmoittamalla sen Reilu kauppa ry:lle nettisoihteessa www.reilun-kaupanviikko.fi, pääsee osallistumaan kilpailuun, jossa pääpalkintona vuoden kahvit.

Reilu ruokis -julistekilpailu

Reilun kaupan kaupungit Espoo, Joensuu ja Tampere järjestävät lokamarraskuussa alakouluikäisille kilpailun ruokailun kestävästä kehityksen teemoista.

Kilpailussa tehdään kouluruokalan seinälle julisteita, jotka kannustavat fiksuihin valintoihin ruokalassa: jätteen määrän vähentämiseen, roskien lajitteluun sekä lähiruuan ja Reilun kaupan tuotteiden suosimiseen.

Palkintona on vierailu Dammerbergin suklaatehtaaseen sekä Reilun kaupan jalkapalloja.

Lue lisää: www.reilutampere.fi/reilun-kaupan-viikko

Kristikka Lyhiellä

- **Gospel-lattarit** on Tampereen NNKY:n tuotemerkillä suojattu kristillinen treenimuoto.
- Gospel-lattarit kestävät kerrallaan 60–75 minuuttia.
- Äiti-lapsi -lattarit ovat uusi, suosittu yhdessäolon muoto
- tanssille on monia muotoja: Gospel-lattarit Special, Ihanasti ikääntyneet, Avoin lattariryhmä, Pysty-ja tuolitanssi ja Vammaistyön Aurinkoklubi.

Lisätiedot:
gospelliikunta@tnnky.fi
www.tnnky.fi

Tanssi, naiseus ja hengellisyys yhdistyvät sulavalla tavalla Gospel-lattareissa. Ihanasti ikääntyneiden eli yli 60-vuotiaiden ryhmä kokoontuu tiistaisin kello 17 Pispalan kirkon alasilissa, osoitteessa Pispalan valtatie 16. Ohjaajana toimii Maarit Saarela (edessä oikealla).

Gospel-lattarit tuovat iloa kaikenikäisten syksyyn

Pispalan kirkon alasali täyttyy lämpimästi hymyilevistä naisista tiistai-iltana. Ilo on ylimmillään, sillä salissa opetellaan tanssimaan latinalaisia tansseja gospelin tahdissa. Ihanasti ikääntyneille, kuusi- ja seitsemäsvuotiaiden ja sitä vanhemmille naisille suunnattu kuntoiluhetki tuo myönteistä energiaa kirkon täydeltä.

– Tule tunneille rohkeasti, sellaisena kuin olet. Olet tervetullut tavallisten, epätavallisten ja arvokkaiden naisten joukkoon. Voit osallistua oman kuntosi mukaan. Voit treenata täysillä tai istua tuolilla, tehdä ylävartaloliikkeitä ja tunnelmoida hyvän musiikin tahdissa, tanssinohjaaja **Maarit Saarela** kannustaa.

– Aina näin tiistai-iltoihin opetamme monipuolisia latinalaistansseja, etsimme oman kehon liikeratoja ja hyvinvointia armollisessa ilmapiirissä, selittää ohjaaja alkajaisiksi.

Tunnit aloitetaan ja lopetetaan rukouksella. Sitten venytellään, opetellaan uuden tanssin askelia ja lopuksi rentoudutaan.

– Ja muistakaa käydä juomassa välillä, huikkaa Maarit punaposkille tanssijoille.

Merengue soi pehmeästi

Musiikki alkaa soljua, ja naiset tanssivat tarkkaavaisina edessä olevan ohjaajan askeleiden mukaan. Tanssin nimi on merengue, ja se on lähtöisin Dominikaanisesta tasavallasta.

Pirteä rouva kertoo matkallaan nähneensä alkuasukkaiden tanssivan lanteet heiluen tätä tanssia. Toinen rouva lisää iloisesti nauhahtaan, ettei aamulla olisi uskonut tanssivansa illalla merenguetä Pispalan kirkolla.

Liikunnasta ja musiikista pitävä **Kaija Jääskeläinen** löysi Gospel-

lattareista itselleen sopivan uuden harrastuksen ystävänsä välityksellä. Kaija käy kuntosalilla sekä pelaa lentopalloa Nuorten Miesten Kristillisen yhdistyksen NMKY:n salilla.

– Tanssiminen, latinalainen musiikki ja mukava yhdessäolo viehättävät. Rukouksetkin sopivat tunnin sisältöön, pohtii Jääskeläinen.

Tanssista löytyi ilo

Myös toinen tanssijatar, **Sinikka Luukko**, kertoo kokemuksistaan.

– Olin terveystieteiden laitoksen lähetteenä seniorijumpassa. Se oli liian rankkaa ja totista juuri sydänleikkauksesta toipuvalla ja kolarin kokeneelle ihmiselle. Seniorijumpan ohjaaja suositteli minulle NNKY:n Gospel-lattariryhmää, ja niin se ilo sitten löytyi, Luukko hehkuttaa.

Tanssi, naiseus ja hengellisyys yhdistyvät sulavalla tavalla tässä harrastuksessa. Tanssi merkitsee monille fyysisen kunnan kohennusta. Naiseus yhdessä samanikäisten kanssa tuo yhteenkuuluvuutta. Hengellisyys antaa mielenrauhaa ja hyvän olon tunteita.

Moni tanssijoista kertooikin lähtevänsä gospel-lattareiden jälkeen kotiin aina virkistyneenä.

Ja niin Sinikka Luukkokin vaihtaa treenivaatteensa ahtaassa aulassa, ottaa kepeästi reppunsa ja lähtee reippain askelin toisten naisten kanssa kohti bussipysäkkiä.

Sillä välin uusi nuorten naisten ryhmä valtaa salin ja gospel alkaa taas soida iloa syksyyn.

Raija Holopainen

LÖYDÄ PIPLIAN LAHJAT

www.piplia.fi

MISTÄ LÖYDÄT? PIPLIA
Hauskat piirrokset ovat täynnä jännittäviä yksityiskohtia, löydätkö ne? Isokokoisessa kirjassa on pahviset sivut. Soveltuu 2–7 -vuotiaille. ■ 14,90 € / KPL

SOINNUTETUT TASKUVIRSIKIRJAT
Kaikki virret ovat soinnutettuina omalla sivullaan. Mukana katekismus. Neljä kansivaihtoehtoa. ■ 12,90 € / KPL

UUSI FARKKURAAMATTU!
■ 24 € / KPL

Tutustu myös keskikokoisiin ja nahkakan-tisiin virsikirjoihin www.pipliakauppa.fi

Suomen Pipliaseura | myynti 010 838 6520 | myynti@piplia.fi | www.pipliakauppa.fi

Sotakohtaus synnytti sinfonian

Saksalaisupseeri tarttuu pistooliinsa ja alkaa ampuu sotavankeja täynnä olevaa ulkorakennusta. Komentaja huutaa ”Seis!” ja iskee pistoolia pitävään käteen.

Tuo kohta **Martti Turtolan** kirjasta *Kyllä täällä kaatuakin voidaan* inspiroi **Fridrich Brukia** niin, että säveltäjän 12. sinfonia alkoi muotoutua. Teema alkoi palaa hänen sisällään.

– Mikä dramatiikka! Mikä käsitteämätön isänmaanrakkaus!

Brukin mielestä kyseessä ei ole kohokohta vaan alkusysäys.

– Näin syntyy taide: jokin sattunainen tapahtuma saa sen alkuun.

Myös tiedolla siitä, miten suomalaissotilaat jakoivat vankien kanssa niukat muonavaransa, oli osansa musiikin synnyssä. Kirjan tärkein sanoma onkin Brukin mielestä inhimillisuus, kristillisuus.

Levy Turtolan tähti ilmestyi viime vuonna. Nyt se on lainattavissa kaikista Suomen kirjastoista.

Levystä on sadellut kiitoskirjeitä ympäri maailman. Lontooseen haluttiin muutakin Brukin tuotantoa. Esimerkiksi saksalainen kapellimestari **Thomas Sanderling** on ilmaissut kiinnostuksensa sinfoniaa kohtaan. Suomessa sitä ei ole vielä esitetty.

– Tämä on todennäköisesti yksi parhaista teoksistani, myöntää säveltäjä.

– Joku voi kuulla siinä etene-
misen vaikeuksien keskellä. Kaikki

”Jo sotaretken alkuvaiheessa aloin tuntea Jumalan läheisyyden. Tuntui kuin Hän olisi pitänyt minua kädestä kiinni.”

tapahtuu suomalaisessa luonnossa: metsä varmasti kuuluu myös.

– Vaikuttava monumentaalinen teos, sanoo puolestaan Turtola.

– Minusta teoksen vahva puoli on, ettei se ole sotasinfonia vaan inhimillinen tilitysteos. Säveltäjä on kiteyttänyt sanomansa upealla tavalla.

Näin analysoi sinfoniamusiikin intohimoinen harrastaja, jonka hyllystä löytyy noin tuhannen levyn kokoelma.

Taistelun jälkeen valoisa loppu

Kesän 1941 sää on aurinkoinen ja liput liehuvat. Sitten ilma muuttuu. Kohta värjötellään suossa venäläisten saartamina. Kaksituhatta miestä kaatuu.

Alussa kuultavan tekstin lukee **Ojärs Kalninš**. Vaikka kohtaa on

Luen vielä ennen lähtöäni minulle rakkaasta sotilaiden rukoukskirjasta ”Rukouksen taisteluun lähdetessä”: ”... Jumalaan minä luotan ja ylistän hänen sanaansa, Jumalaan minä turvaan, enkä pelkää. Mitä liha minulle tekisi?”

sanottu teatraaliseksi, Bruk halusi sen mukaan:

– Se vangitsee kuulijan ja vie hänet keskelle tapahtumaa.

Hän miettii psykologisen aiheen antavan säveltäjälle paljon. Historiallisen tapahtuman draamaa on silti hankalaa toteuttaa musiikillisesti. Vaikka siitä on vaikea puhua, taika on olemassa.

Pattitilanteen säveltäjä purki siten, että sinfonian loppuun syttyy suomalainen kansanlaulu, *Kotimaani ompi Suomi*. Se murtautuu esiin, kun kaikki tuntuu olevan toivotonta.

– Valoisa laulu on vastakohta tilanteelle. Halusin loppuun hyvin tutun sävelmän.

– Se myös tuo ajatuksen sovituksista, Turtola lisää.

Sinfoniassa kuuluu pyrkimys antiikin tragedian spiraalimaisuuteen kohtaloa kohti.

– Jussi Turtolan kaatuminen on murhenäytelmän viimeinen sointu, Martti Turtola sanoo.

Sinfonia on Brukille oma ilma-

sutapa. – Edustan romanttista suhtautumista elämään. Esteettinen tavoitteeni on selkeän ilmaisuuden taidemusiikki. Yritän todistaa, että tässä musiikin lajissa on vielä jotain sanottavaa.

Molemmat keuhvat levyllä esiintyvää Liettuan valtion sinfoniaorkesteria, jota johtaa **Imants Resnis**. Lopussa kuullaan Latvian Valtion Akateemisen kuoron Latvian esittämät kolme laulua, jotka se on opetellut laulamaan suomeksi.

Henkilökohtainen ja raskas työ

Valtiotieteiden tohtori Martti Turtola kutsuu kirjaansa subjektiiviseksi elämäkerraksi. Se kuvaa suomalaista upseerinkohtaloa vuoden 1941 pahoissa paikoissa Kiestingin korvessa.

– Tämän kirjan kirjoittaminen on ollut ylivoimaisesti raskain työni. Kyseessä on isän rakastettu veli. Kirjoittamaan oli kuitenkin ryhdyttävä, koska moni oli ehtinyt kysellä.

– Minusta oli hyvä, etten kirjoittanut tätä liian nuorena. Aihe kypsä vuosikausia, kunnes hetki oli otollinen. Pidän tätä omista kirjoistani huippuna.

Hannu Jukola

Fridrich Brukilla ja Martti Turtolalla riittää keskusteltavaa niin suomalaisesta upseerinkohtalosta kuin musiikistakin. He miettivät sinfonian olevan aina uusi jokaisella kuuntelukerralla.

– Tämä on myös tekemistäni kirjoista kaikkein henkilökohtaisin, mutta olkoon se sen vahvuus.

Kirjan sankari, **Usko Johannes** eli **Jussi Turtola** on Ypäjän kirkkoherran **Kaarlo Kustaa Turtolan** vanhin poika. Suvun vahvat juuret löytyvät Tampereen Turtolasta, ja kirkkoherran kuoltua hänen vaimonsa **Elin Maria** muutti synnyinseudulleen Teiskoon. Sen erämais-
sa veljessarja teki mieluisia retkiä.

Matkallaan kirjan päähenkilö huomaa turvaavansa ”evangeliseen Jumalaan”, vaikka onkin omaksunut japanilaisen bushido-filosofi-

Me olemme täällä yksin, meidät ovat kaikki hyljänneet – ehkä Jumalakin.

an. Sen oppien mukaan elävä ei valita vaivojaan eikä näytä tunteitaan.

– Hänen suurena tavoitteenaan oli olla lempeä johtaja, veljenpoika yhdistelee sukulaisten ja tuttu-
jen haastatteluista koottuja palasia.

Martti Turtola ei väitä kirjan olevan koko totuus sedästä. Sen antama kuva perustuu kuitenkin

päähenkilön kirjoittamiin kirjeisiin. Teksti ei kaikin paikoin ole yksiselitteinen, ja myös siinä kuvatut historian hahmot ovat sekä heikkoja että vahvoja, niin näkijöitä kuin tapahtumien vietäviksi joutuneitakin.

Maailmanhistorian myllynkivien välissä

Pohjoisen miehet eivät kuvitelleet itsestään suuria, vaan heitä ajoi eteenpäin velvollisuudentunto, olihan kyseessä Suomen kohtalo. Jussi Turtolakaan ei kirjassa mainosta itseään, vaan toimii inhimillisyyden vuoksi.

– Myös Mannerheim oli vaikeassa tilanteessa ja koki painostusta, mutta Jussi Turtola joutui polttopisteeseen ja jauhautui siinä.

Maanpuolustuskorkeakoulun sotahistorian professori (emeritus) Martti Turtola on joutunut kysymään itseltään, olisiko hän itse pysynyt noissa oloissa samaan. Vastaus on varovainen kyllä.

Monissa Suomen sotavuosista kirjoitetuissa elämäkertoissa tyydytään kuvailemaan pintaa ja ker-

Usko Jumalan johdattukseen lohduttaa myös, vaikka olen täällä alkanut epäillä heikkoina hetkinä sitäkin.

rotaan tapahtumat sellaisenaan, hän kritisoi.

– Tällaisessa kirjassa tärkeintä on kokonaisnäyn hahmottaminen, ja uskon, että sinfoniassa myös.

Sodan kuvauksen keskeyttävät päiväkirjoitteiksi muokatut kohdat, joissa voi kuulla runollisuutta. Kirjoittaja myöntääkin runollisuutensa.

Vuonna 1947 syntyneen Turtolan kotona puhuttiin sodasta, olihan isä ollut rintamalla.

– Meillä luettiin paljon sodan historiasta, ja meitä kiinnosti, mitä oli todella tapahtunut.

Arkojen asioiden käsittely nostatti tunteita niin, että nimetön soittaja uhkasi pommilla.

Seuraavaksi 76-vuotiaalla Fridrich Brukilla on suunnitteilla sinfonia Näsinneulasta. Diplomisäveltäjä ei malta eikä voi jäädä eläkkeelle.

Asta Kettunen